

ESPA II VALENCIÀ

MÒDUL 3

CURSO 2025-26

1.- Comprensió.

1.1 EL TEXT NARRATIU.

Llegeix el següent text:

LA PETANCA

L'herència cultural d'aquesta modalitat de joc a València es remunta a la pràctica religiosa del poble egipci, que a l'any tres mil dos-cents abans de Crist el practicava com a ritu religiós. El joc s'enriquí molt més quan arribaren al nostre país les variants practicades pels grecs i pels romans, així com altres elements culturals, com a conseqüència de l'intercanvi de productes, usos i costums, entre els quals figuraven les pràctiques lúdiques.

Entre els jocs practicats a València, un dels que més divertien era el joc de la petanca, que oferia, des d'èpoques antigues, una modalitat peculiar.

S'hi jugava amb una bola de fusta de carrasca de 12 cm, de diàmetre, la qual era llançada pel jugador cap al lloc on havia estat llançada una bola xicoteta de 4 cm. De diàmetre, tornejada amb fusta de boix. Guanyava el qui aconseguia acostar més la bola gran a la xicoteta, llançant-la des de la mateixa línia des d'on havia estat llançada aquella.

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. L'herència:
2. Ritu religiós:
3. Elements culturals:
4. Pràctiques lúdiques:
5. Fusta de carrasca:
6. Tornejada:
7.

Activitats

1. Contesta les següents preguntes:

1.1- Quan es va enriquir aquest joc?

1.2- Com es jugava al joc de la petanca?

1.3- Qui jugava al joc de la petanca?

1.4- Explica un dels jocs que jugaves tu quan eres petit.

1.5- Què volen dir les següents expressions en el text?

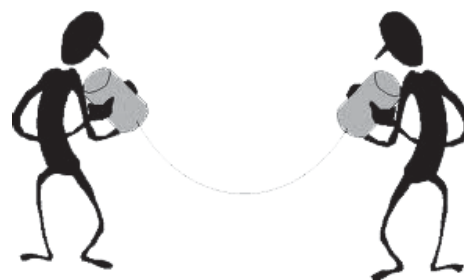
- El joc s'enriquí-----
- Una modalitat peculiar-----
- L'herència cultural-----

2.- Comunicació.

2.1 LA COMUNICACIÓ.

Qualsevol tipus d'informació que ens arriba de l'exterior és **Comunicació**. La comunicació és la transmissió d'informació entre essers vius.

El semàfor que hi ha al carrer, el soroll de l'autobús quan arranca, la salutació del veí a l'eixir de casa, el cartell d'un anunci que han penjat al cantó de casa... tot això són **formes de comunicació**.

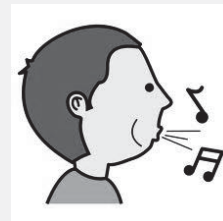
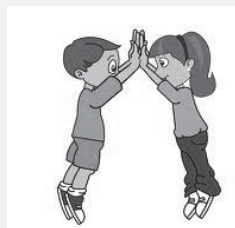

La **Comunicació** és la transmissió d'un missatge o informació des de la persona que emet el missatge (emissor/a) a la persona que rep el missatge (receptor/a).

- A més de les persones, hem de saber que els animals també es poden comunicar. Per tant, és important saber que hi ha diferents tipus de comunicació: **la Comunicació humana i la Comunicació no humana**.
La comunicació humana, és aquella que es duu a terme entre les persones, està molt enriquida perquè podem pensar el que diem, i pensar el que sentim i ho transmetem de diferents maneres. D'altra banda, la comunicació no humana pot ser una relació animal-persona o animal-animal
- L' instrument més important que utilitzem és el **Llenguatge**, bé de forma oral o bé de forma escrita.
- En la comunicació humana distingim entre **Comunicació Verbal**, que es dóna mitjançant el llenguatge, i la **Comunicació no Verbal**, que és la que transmetem:
 - ✓ **Visualment** → els gestos, el llenguatge dels sordmuts...
 - ✓ **Tàctilment** → les carícies, el Braille dels cecs...
 - ✓ **Sonors** → els xiulets, la sirena de l'ambulància
 - ✓ **Olfactius** → el perfum...

Activitats

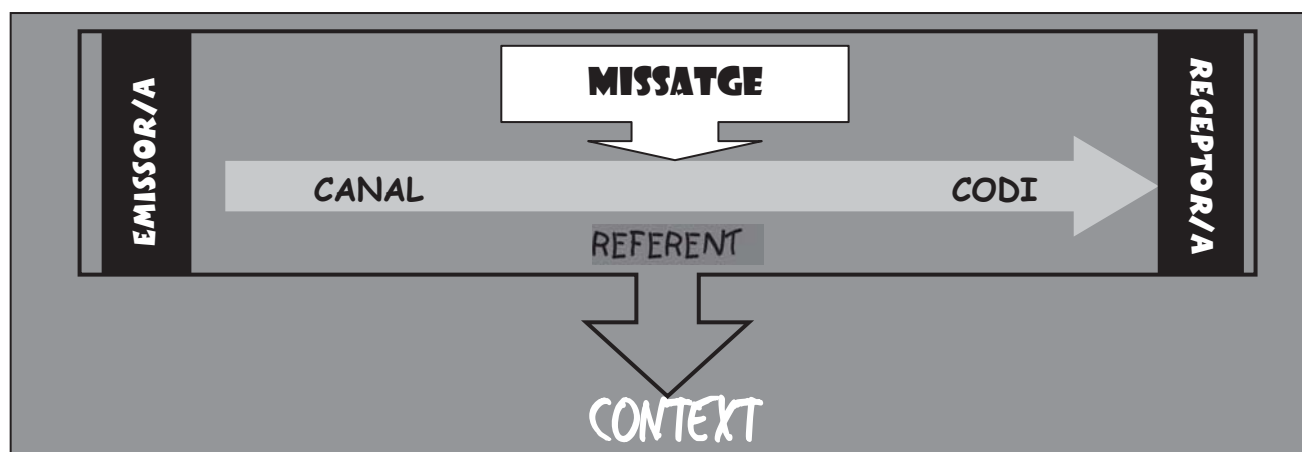
2.- Observa les imatges i determina de quin tipus de Comunicació No Verbal es tracta:

2.2 ELEMENTS DE LA COMUNICACIÓ

Com ja hem vist, la **comunicació** es l'intercanvi d'informació entre la persona que emet el missatge i la persona que rep el missatge. Per poder dur a terme aquesta comunicació, ha d'existir uns elements que faciliten aquesta comunicació. S'anomenen els **elements de la comunicació**:

- **Emissor:** és la persona que envia el missatge.
- **Receptor:** és la persona que rep el missatge.
- **Missatge:** seqüència o continuïtat de signes (tant verbals com no verbals) que representen una informació determinada.
- **Referent:** element del que es parla en el missatge.
- **Codi:** conjunt de signes o senyals (paraules, sons o gestos) amb el que està fet el missatge.
- **Canal:** mitjà de transmissió del missatge. Pot ser un canal auditiu per als missatges orals i un canal visual per als missatges escrits.
- **Context:** és el lloc on es dona la comunicació.

3.-Gramàtica.

3.1 LA PARAULA: FONEMA, MORFEMA, LEXEMA I SINTAGMA

Ja hem vist la importància de la llengua en la comunicació humana. Al voltant del món hi ha milers de llengües però, quan es considera una llengua com a tal? Una llengua existeix en la mesura en la qual té una estructura concreta (amb unes normes ortogràfiques, lingüístiques...) i està formada per un conjunt d'elements o signes lingüístics que es relacionen:

- **Fonemes**, són els sons de les paraules i van representats entre barres:
Per exemple: porta: /p/ /o/ /r/ /t/ /a/.
- **Morfemes**, és la part final de les paraules que indica el gènere, el nombre...:
Per exemple: xica, ties, caminava...
- **Lexemes**, és l'arrel de la paraula i és invariable. Sol anar al principi:
Per exemple: xica, ties, caminava...
- **Sintagmes**, són el grup de paraules que tenen un significat concret:
Per exemple: La casa verda del cantó.

Així podem identificar una **paraula** com la unió de diferents fonemes que expressen un significat concret, i serveixen per dur a terme la comunicació, tant oral com escrita.

Les paraules presenten la següent estructura:

Lexema + morfema

(part de la paraula que no canvia = arrel) + (part de la paraula que canvia)

Segons la seua estructura interna es classifiquen de la següent manera:

- **Paraules simples**: estan formades només per un lexema.
Per exemple: sol, sec...
- **Paraules derivades**: es refereix a la relació de dues paraules formades a partir del mateix lexema bàsic.
Per exemple: cantar – cantant...
- **Paraules compostes**: són les que contenen al menys dos lexemes. No tenen cap morfema derivatiu.
Per exemple: aguamarina, trencaclosques...

3. Combina algunes de les paraules de la llista i escriu tres oracions amb significats diferents:

Amics, poble, vacances, gent, passar, acabar, tornar.

4. Escriu dos oracions que tinguen una mateixa paraula amb significat diferent a cadascuna de les oracions.

Per exemple: La **porta** és de color vermell / **Porta** la motxilla per anar al col·legi.

1.

2.

5. Identifica en les següents paraules el morfema i el lexema corresponent.

- **Caminar**: **cami**(lexema) – **nar** (morfema)

- Mariner:

- Porteria:

- Fruiteria:

- Vacances:

- Fuster:

- Taula:

- Ratolinet:

3.2 SISTEMA VOCÀLIC

En valencià tenim 7 **sons vocàlics** o **vocals** que s'escriuen entre 2 barres (/ /), per a saber què és un so:

/a/	/ɛ/	/e/	/i/	/ɔ/	/o/	/u/
e (oberta)		e (tancada)		o (oberta)		o (tancada)

Estan representades amb 5 grafies o lletres diferents:

a e i o u

D'altra banda, les **vocals** poden ser **tòniques** o **àtones**, segons tinguen o no força en les paraules:

- **Tòniques**: vocals que tenen la força. En el cas de què la paraula estiga accentuada, serà sempre la vocal amb accent. Per exemple: **camió**, **ordinador**...

- **Àtones**: vocals que no tenen força. En el cas de què la paraula estiga accentuada, serà sempre la que no porta accent. Per exemple: **camió**, **ordinador**...)

3.3 SISTEMA CONSONÀNTIC

Al conjunt de totes les grafies o lletres d'una llengua se'ls anomena **alfabet** o **abecedari**. Però en valencià, a banda de l'alfabet podem trobar lletres modificades i dígrafs:

1. **Lletres simples**: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j...
2. **Lletres modificades**: à, é, è, ï, ò, ó, ú, ü, ç

lletres

3. **Dígrafs:** l.l, qu, ig, ny, gu, tx, tj, tg, tz, tll, rr, ix, ss

Com podem observar el sistema consonàntic també canvia:

- En valencià **no existeix** la lletra castellana **Ñ** com a tal, ja que en el seu lloc tenim el dígraf **NY**.
- En valencià **no existeix** la lletra **CH**, en el seu lloc podem posar algun d'aquests dígrafs: **TZ, TX, TG** o **TJ**.
- En valencià existeix un **dígraf** que es diu la **ela geminada**: **LL** i que té el so igual que la castellana: pel·lícula, col·legi...
- En valencià tenim dos fonemes de la grafia s:
 - La **essa sonora**: per exemple casa.
 - La **essa sorda**: per exemple sindical.

3.4 DIVISIÓ SIL·LÀBICA

Una **síl·laba** és cada cop de veu que escoltem al pronunciar una paraula. Com a norma general una paraula té tantes síl·labes com vocals.

Quan realitzem la divisió sil·làbica cal tindre en compte tres **regles**:

1. No hem de deixar mai una lletra sola al principi o al final d'una ratlla.
2. Cal separar els següents dígrafs:

DÍGRAFS	EXEMPLES
RR	BAR-RA, SER-RA
SS	PAS-SAR,
L.L	NO-VEL-LA
TG	PLAT-GES
TJ	PLAT-JA
TX	DES-PAT-XAR

3. Per contra **no es pot separar mai**:

GU	QU	LL	NY	IG
VA-GUIS-TES	FLA-QUE-SA	PA-E-LLA	CA-NYIS-AR	ES-TOIG

Activitats

6.- Classifica els següents dígrafs o lletres segons si són propis del castellà o del valencià.

SS, Y, CH, TX, IG, L.L, Ç, I, NY, X, Ñ, TG.

Castellà: _____

Valencià: _____

7.- Pronuncia poc a poc les següents paraules, escriu al costat de cadascuna d'elles el nombre de síl·labes i assenyalala la síl·laba tònica.

Per exemple: postres = pos-tres (2)

Pa: _____ Pàgina: _____

Llibre: _____ Petxina: _____

Màquina:_____	Barra:_____
Impossible:_____	Despatxar:_____
Anomenava:_____	Mà:_____
Nadal:_____	Platges:_____
Platja:_____	Accentuació:_____
Menjador:_____	Metàl·lic:_____
Senyora:_____	Viatge:_____

3.5 DIFTONG

Els **Diftongs** són síl·labes constituïdes per dos vocals.

Per a què dos vocals contigües formen diftong, una d'elles ha de ser **i** ó **u**, que en aquest cas no actuen com a vocals.

D'acord amb la posició que ocupen **i** ó **u**, tenim dos tipus de diftongs:

1. **Diftongs creixents**: els formats pels grups **G/Q + U + vocal**

GUA/QUA	GÜI/QÜI	GÜE/QÜE	GUO/QUO
Llengua, pasqua	Pingüí, obliquïtat	Aigües, seqüència	Aiguós, quocient
Guant, quatre	Ambigüitat	Ungüent, pasqües	Quota

2. **Diftongs decreixents**: quan formant part d'una mateixa síl·laba, **i** ó **u** es troben després d'una vocal:

DIFTONGS	EXEMPLES
AI } EI } Vocal i OI } UI }	Mai, polaina, aire... Llei, servei, rei... Alcoi, boira, heroi... Buit, cuina...
AU } EU } IU } Vocal u OU } UU }	Grau, blau, palau... Hereu, peu, creu, neu... Niu, riu, estiu... Bou, dijous, moure... Duus, lluu...

Activitats

8.- Subratlla de les següents paraules aquelles que tinguem diftongs i després escriu el nombre de síl·labes de cadascuna d'elles.

Exemple: Polaina: Po-lai-na (3)

Flauta:_____	Gairebé:_____
Forquilla:_____	Llengua:_____
Fruïta:_____	Feina:_____
Funció:_____	Grua:_____
Gàbia:_____	Indústria:_____
Geografia:_____	Jersei:_____

9.- Separa en síl·labes les següents paraules, ves en compte amb els diftongs:

Exemple: Fruita: Frui-ta

Quòrum: ----- Lingüística: -----

Ungüent: ----- Qüestió: -----

Quatre: ----- Guany: -----

Sou: ----- Riu: -----

Museu: ----- Palau: -----

Cuixa: ----- Heroi: -----

Lleialtat: ----- Espai: -----

10.- Escriu una carta a un familiar en la qual utilitzes deu paraules amb un diftong diferent en cada cas.

4.- Ortografia i Vocabulari.

4.1 SIGNES DE PUNTUACIÓ

Els principals **signes de puntuació** que anem a utilitzar en la redacció de textos son: el punt, la coma i el punt i coma.

a) **El punt:** als nostres escrits, posem un punt per a indicar que una oració s'ha acabat. Poden ser de tres tipus:

- **Punt i seguit** → separa oracions dins d' un mateix paràgraf. Es a dir continuem amb el mateix tema, però amb una altra oració.

Per exemple: Maria ha anat a jugar a la pilota. Ella i Lluïsa, han anat en companyia de Ferran.

- **Punt i a part** assenyala el final del paràgraf i per tant canviem de tema.

Per exemple: Maria ha anat a jugar a la pilota. Ella i Lluïsa, han anat en companyia de Ferran.

Ma mare ha anat al mercat aquest matí.

- **Punt i final:** assenyala el final d' un escrit.

b) **La coma:** Utilitzem la coma per fer una pausa mes curta que el punt i poder descansar i respirar al llegir els escrits.

Hi ha 5 casos en què el seu ús és obligatori:

1) **En les enumeracions:**

Per exemple: Tinc llibres nous, vells, de segona mà i incunables.

2) Quan invertim algun element gramatical:

Per exemple: *María , no la vaig veure en tot el dia.*

3) En les intercalacions o aclariments:

Per exemple: *Aquella xica, la més alta, estudia Farmàcia.*

4) Quan elidim el verb:

Per exemple: *Uns uniformes són blaus, els altres rojos.*

5) En exclamacions:

Per exemple: *Vinga, anem-hi!*

- c) **El punt i coma:** amb el punt i coma, indiquem que la pausa que s'ha de fer és més llarga que quan trobem una coma. Utilitzem aquest signe de puntuació per a separar oracions que, sense ser independents del tot, portaven ja comes:
- Per exemple: *Pujà l'escala, amb precaucions; satisfet, va encendre els llums; la sala estava buida...*

Activitats
11. Uneix les oracions següents amb les conjuncions però, sinó que i posa els signes de puntuació que consideres necessaris:

a- Va collir la rosa més roja. La rosa es va marcir.

b- L'agulla no era de plata. L'agulla era d'or.

c- M'agrada escriure. No m'agrada escriure per obligació.

d- No valia la pena escoltar el discurs. Valia la pena el berenar que donaven.

e- No deixarem passar aquesta oportunitat. L'aprofitarem.

12. Escriu tres enumeracions en què hages d'utilitzar la coma.

1. _____
2. _____
3. _____

13. Còpia el següent text i puntua'l correctament, amb els punts i les comes que falten:

Quan jo era menut no parava a casa només anava les hores imprescindibles de menjar i dormir Anava a escola i en eixir el meu món era el carrer Devia tindre cinc o sis anys a tot estirar i ja m'hi deixaven córrer Al carrer jugàvem renyíem apreníem males paraules i secrets increïbles...

Joan Fuster: *Diari*.

4.2 ORTOGRAFIA DE B/V I P

Algunes consonants, per la seua escriptura o per la seua pronunciació, poden representar dificultats ortogràfiques, com és el cas de la **B/V i la P**.

De vegades podem confondre la **B** i la **P**, sobretot al final de síl·laba, com es el cas de substància, subjecte, submergir... Cal que ens fixem en els derivats de la paraula i que recordem que quasi sempre s'escriu **P** darrere d'una vocal.

Les **regles ortogràfiques** d'utilització de les següents grafies son:

Norma	Exemples	Excepcions
S'escriu B a principi de paraula en els prefixos ab, ob, sub, abs, obs, subs	Abdicar, abdomen, abnegació, objecció, objector, subvenció...	Apte, apnea, optar, aptitud, optatiu, optimisme
S'escriu P en paraules que comencen per cap	Captar, capbussó, càpsula, captaire...	Cabdal, cabdill, cabdalós, cabdillatge
En posició medial s'escriu P davant t, c, s, n	Asèpsia, hipnòtic, precepte, adoptar...	Dissabte, dubte, sobte
S'escriu B davant D	Hebdomadari, molibdè	
S'escriu P al final de paraula darrere vocal	Cap, camp, cup macip, prop, rap, arrop, nap, llop	- hidròfob, monosíl·lab -Darrere de consonant en paraules de les quals porten b en els femenins i derivats (corb/corbera) -Preposicions AMB i AB -Diverses paraules: adob, cub, club, tub, Carib
S'escriu V darrere n	Convidar...	
En les desinències de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la 1a conjugació . En les desinències de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la 1a conjugació	Ballava, treballava, cantava...	
En les paraules de la mateixa família en què la u alterna amb la v .	Blau - Blava	

 Activitats
14. Completa amb b, p o v segons corresponga en les oracions següents:

- a- Quan els automò_bils arri_aren a la re_olta, so_int_olca_en.
 b- Pro_a_a els ca_alls i can_ia_a els que no eren_ons per a tre_allar.
 c- El genet ara_ana_a a ca_all pel camp quan l'atacà ua ser_
 d- Dissa_te passat, l'ad_ocat ordenà el tancament de las ta_erna.

15. Completa les paraules amb les següents grafies B o V:

Cal__le	Canta__a	Tram__ia	Can__i	Sa__ré
Ca__ut	__asc	Arro__a	Em__otit	Ba__a
Ga__ardina	Bla__a	__ena	Mar__re	Toca__en

16. Forma una frase amb cadascuna de les paraules següents:

Per exemple: **Prop:** Martí va veure el Joan prop de sa casa.

- b- rap: _____
 c- cub: _____
 d- efeb: _____
 e- estirp: _____
 f- adob: _____
 g- hipnòtic: _____
 h- acceptar: _____
 i- aptitud: _____
 j- cabdill: _____

4.3 VOCABULARI I FRASES FETES

Anem a veure algunes paraules quotidianes que hem de saber en Valencià, com són els **dies de la setmana** i les **estacions** amb els mesos de l'any.

Els dies de la setmana.

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
---------	---------	----------	--------	-----------	----------	----------

Altres termes per designar temporalitat...

- Ahir
- Avui
- L'endemà o demà
- Despús-anit
- Despús-ahir
- Despús demà

Els mesos de l'any.

Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny
Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre

Les estacions.

La Primavera

L' Estiu

La Tardor

L' Hivern

5.-Expressió

5.1 El conte

El conte és un tipus de forma narrativa en la que es conjuguen uns personatges que porten a terme una trama sobre una història en concret.

Les parts d'un conte han de ser:

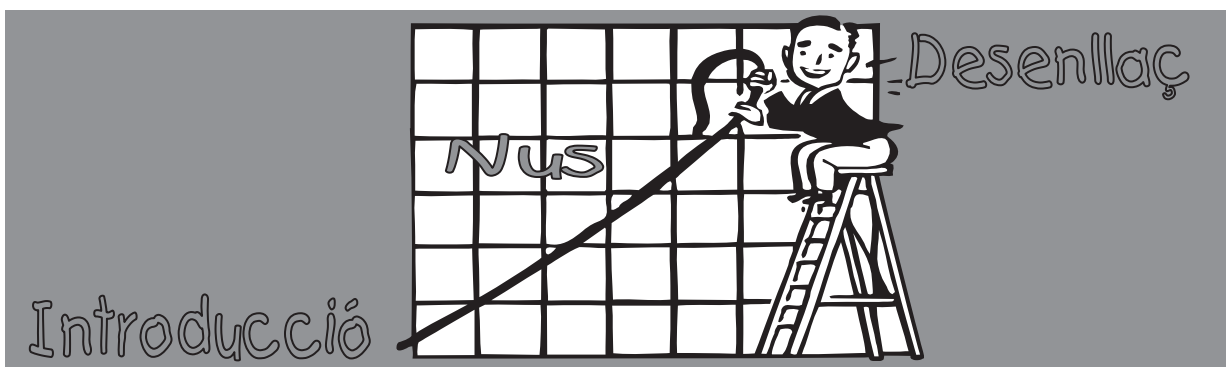
1- L' introducció: es tracta del començament, i el que es fa és donar a conèixer els personatges i circumstàncies en què es troben inicialment. Cal

recordar que els contes, que són narracions, comencen per frases característiques com "Això diu que era..."

2- Nus: dins del desenvolupament de l'acció, el nus es presenta quan existeixen uns fets que trenquen l'equilibri i la tranquil·litat de la introducció. L'acció es desencadena a ritme ràpid.

3- Desenllaç: es trenca la situació de rapidesa. Es resol el conflicte creat.

4- Conclusió: es narra, de nou lentament, el passatge últim. S'ha acabat, torna la tranquil·litat, la lentitud. És el moment de descriure el nou equilibri després de tot el que ha ocorregut i es posa el final de la història.

19. Seguint el guió de l'estructura d'un conte, escriu-ne un tu mateix, amb l'elecció de ser real o imaginari. Has d'utilitzar com a mínim tres personatges diferents.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, typical of notebook paper. There are no margins, text, or other markings on the page.

20. Ara canvia el contingut que correspon a la part del nus. Canvia el desenllaç?

[illegible]

Dos-cents dotze i dos-cents tretze

Això diu que era un home molt pobre, molt pobre, i com que ni li agradaven les històries i rondalles i no tenia diners per a comprar llibres i vivia a la ciutat – on ningú sap contes –, se les va escriure ell. Quan la bona gent, compadida, li va regalar un televisor vell i un trencaclosques nou, era ja massa tard i continuava escrivint-se contes i més contes. Com aquell que fa:

Dos notes a peu de pàgina s'havien enamorat. Com que vivien en pàgines encarades –la 212 i la 213–, eren felices en la llibreria, sense cap altre contratemps que alguna mà fullejadora d'un possible comprador. Però un estudiant s'endugué el llibre i començaren a passar estones separades. Un dia l'estudiant en subratllà una i l'altra es va enfadar: «No m'agrada que et pintes», digué, i tingueren una baralla. Feia ja una setmana que no es parlaven quan l'estudiant deixà obert el llibre entre les dos pàgines per anar a comprar tabac i fou atropellat per un cotxe. El pare del xicot volgué

conservar per sempre la seua habitació tal com ell l'havia deixada: la cadira un poc separada de la taula, el cendrer ple de puntes de cigarret, el llibre obert entre les pàgines 212 i 213...

JOSEP VICENT MARQUÉS, *Dos-cents dotze i dos-cents tretze, Amors impossibles*

Activitats

21. Realitza un resum del conte anterior en unes 8 línies.

6.-Literatura.

6.1 LITERATURA

La **literatura** s'encarrega de recopilar les diferents obres escrites o orals que coneixem. La literatura és un tipus d'escrit que té com a finalitat donar una bellesa o plaer a la persona lectora. Es l'art que té com a eina la paraula tant escrita com oral.

Les **funcions de la literatura** són tres:

- **La funció poètica:** la literatura pretén cridar l'atenció sobre el llenguatge utilitzat per a expressar.
- **Funció representativa:** la literatura pretén transmetre informació mitjançant missatges.
- **Funció expressiva:** la literatura pretén expressar sentiments.

Per açò hi ha tres **gèneres literaris**: líric, narratiu i dramàtic.

1. **Gènere líric:** l'autor conta o expressa sentiments mitjançant versos.
2. **Gènere narratiu:** l'autor conta successos o història per mitjà de la prosa. El segon text que hem vist es tracta de gènere narratiu. Sol aparèixer:
 - **Narrador:** el que conta la història.
 - **Personatges:** els que intervenen en la història.
 - **Marc:** lloc i temps en què ocorre la història.
 - **Estructura:** la narració té tres parts: introducció, nus i desenllaç.
3. **Gènere dramàtic:** l'autor transmet una història per mitjà dels diàlegs de personatges, no apareix la figura del narrador. Es tracta d'obres realitzades per a ser representades. Pot estar escrita en vers o en prosa.

7.-Per repassar...

22. Escriu correctament les següents paraules amb b o v, segons corresponga:

- bla__a	- pro__a	- go__ernar	- plo__ent
- ne__ada	- lla__i	- a__orrit	- sa__iesa
- escri__ent	- re__entar		

23. Separa les següents paraules correctament:

- joves: _____	- despatx: _____
- ecologista: _____	- paratges: _____
- clòtxines: _____	- lletjos: _____
- platges: _____	- roig: _____
- assignatures: _____	- objectes: _____

24. Separa en dues columnes, les paraules següents segons si tenen diftong o no.

Anatomia, hereu, viure, país, cuiner, guany, València, anual, aigua, història, peu, anunciar.

Tenen DIFTONG	NO tenen DIFTONG

24. Escriu el conte que més t'agradava de petit, recorda que ha de tindre, introducció, nus i desenllaç.

1.-Comprensió.

1.1- TEXT EXPLICATIU: LA NOTICIA

Llegeix el següent text:

COCA-COLA CANVIA D'UBICACIÓ LA SEUA FÓRMULA SECRETA PER PRIMERA VEGADA DES DE 1925.

Coca-Cola, el primer fabricant de refrescs del món, ha anunciat que per primera vegada des de 1925 ha canviat la ubicació de la seua **fórmula secreta**, de la beguda més famosa que posseeix, una recepta que suposa un dels secrets industrials millor custodiats de la història.

Al llarg de 86 anys, la còrdicosa fórmula del refresc havia estat en una caixa forta al banc **Sun Trust de Atlanta (Georgia)**, però ara la companyia ha decidit traslladar-la al museu "**El mundo de Coca-Cola**", localitzat a aquesta mateixa ciutat.

Com a part de l'exposició "**La caja fuerte de la fórmula secreta**", els visitants del museu podran veure des d'aquest mateix dijous el recipient que al llarg de vuit dècades va guardar el secret de la Coca-Cola, encara que el document amb la fórmula original del refresc permanence sota clau i no està exposat al públic.

D'un xarop al refresc actual.

"Aquest és un dia especial en la història de Coca-Cola i la culminació perfecta per celebrar l'any del 125é aniversari", afirma en un comunicat el seu president i conseller delegat de la companyia nord-americana Muhtar Kent.

L'origen d'una de les begudes gasoses més famoses del món es remunta a 1886, quan el metge John Pemberton va inventar el xarop del que posteriorment va néixer el refresc i que en aquell moment no va ser escrit en paper. No va ser fins el 1919, quan Ernest Woodruff i un grup d'inversos varen adquirir la companyia, en eixe moment la recepta es va escriure en un document que va ser guardat en una caixa forta en el Guaranty Bank de New York i sis anys més tard va ser traslladada al banc d'Atlanta en el que ha estat durant els últims 86 anys.

Intents de copiar la fórmula.

"La companyia sempre s'ha esforçat molt en protegir la fórmula i ara, al salvaguardar-la en el "Mundo de Coca-Cola", podem compartir el seu llegat amb la gent de tot el món", ha dit el director d'arxius de la firma, Phil Mooney.

Diversos han sigut els intents per desvetllar el "Secreto de la Coca-Cola" i moltes les còpies del seus suposats ingredients arreu de tot el món, inclòs en 2006 una treballadora de la companyia va ser detinguda per tractar de vendre la fórmula secreta al seu etern rival, Pepsi.

Es creu que la beguda ha variat la seua fórmula varies vegades des de que es va crear als finals del segle XIX, encara que l'empresa només ha admès alguns canvis menors en la recepta del refresc, que ha dut a Coca-Cola a convertir-se en la major companyia de begudes del món amb la venda de 1.700 milions de refrescs al dia.

*El periòdic de Catalunya
8 de desembre de 2011*

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. Còrdicosa: -----
2. Sota: -----
3. Llegat: -----
4. -----
5. -----
6. -----
7. -----

1.- Contesta les següents preguntes del text:

1.1- Quan es va crear la beguda de Coca-Cola?

1.2- Qui és l'autor de la fórmula secreta?

1.3- On estava guardada la fórmula secreta?

1.4- Quants canvis de lloc s'han efectuat per protegir la fórmula secreta?

1.5 -Han intentat furtar la fórmula secreta? Qui? Quan? Ho varen aconseguir?

1.6 -Per què Coca-Cola és la major companyia de refrescs del món?

2.- Comunicació.**2.1- LA PERCEPCIÓ DELS SENTITS: ELS SIGNES.**

Quasi totes les idees que tenim a la ment, quan les pensem, recordem coses que hem percebut anteriorment amb els sentits i que ens recorden la idea nova que estem percebent (*imatges, olors, sons, sensacions...*). A aquestes percepcions les denominem **signes**. Aleshores el **signe** es allò que percebem amb els sentits i que ens evocuen una idea a la ment.

Amb el signe és necessari fer referència a dos conceptes més que van lligats al significat del signe i la seua comprensió:

1. **Significat**: és la idea que tenim en la nostra ment sobre el signe percebut, la idea que es produeix al nostre cap (perill, por, nostàlgia...).
2. **Significant**: és el concepte que pensem quan percebem el signe. El que escoltem o veiem (llum roja, xiulet...).

Imatge acústica de
SIGNIFICANT

Concepte de
SIGNIFICAT

REFERENT

2.2- TIPUS DE SIGNES.

Una vegada hem entès el concepte de signe i els seus components hem de tindre en compte que existeixen diferents tipus de signes al nostre voltant. El tipus de signes són els següents:

1. **Indicis:** són els que transmeten informació a tots els éssers humans, són naturals i només és necessària l'experiència humana per interpretar-los. Un exemple d'indici és el fum, que indica que hi ha foc en alguna banda, les empremtes d'alguna persona en la sorra de la platja, que indica que alguna persona ha passejat per la platja no fa molt de temps...
2. **Icones:** depenen de la voluntat humana i la seua imatge té alguna semblança amb el referent. Les icones no són vàlides per a tots els humans sinó que són vàlides només per alguna comunitat. És per això que el seu significat pot variar depenent de la zona geogràfica on es trobe la icona. Per exemple, la calavera pot ser una icona de perill, però en alguns països és icona de tenda de caramels.
3. **Símbols:** són senyals purament convencionals i només poden tindre validesa mitjançant un pacte. Són senyals artificials i sense cap motiu aparent. Un exemple són les banderes de cada país o els escuts de les monarquies.

Activitats

2.- De les següents imatges identifica quines són icones, símbols o indicis.

3.-Gramàtica.

3.1- ACCENTUACIÓ

Les paraules segons el nombre de síl·labes, poden formar dos grups:

1. **Paraules Monosil·làbiques:** aquelles que només tenen una sola síl·laba.
Per exemple: *pa, mar, cos, etc..*
2. **Paraules Polisil·làbiques:** són aquelles que tenen més d'una síl·laba. Per exemple: *casa, cosí, carrer, etc..*

Les síl·labes de les paraules segons l'entonació poden ser:

- **Síl·labes Àtones:** quan la síl·laba és pronunciada amb menys intensitat, amb un to més baix i de menor durada.
- **Síl·labes Tòniques:** quan una síl·laba es pronuncia amb una major intensitat de veu, amb un to més alt i de més alta durada.

Depenent d'on estiga la síl·laba tònica classificarem les paraules en:

- **Síl·laba Aguda:** quan la síl·laba tònica és l'última. Per exemple: *present, cantar, cançó, etc.*
- **Síl·laba Plana:** quan la síl·laba tònica és la penúltima. Per exemple: *llapis, ploma, màxim, etc.*
- **Síl·laba Esdrúixola:** quan la síl·laba tònica és l'antepenúltima. Per exemple: *màquina, música, època, etc.*

Per saber quan hem d'accentuar les paraules polisil·làbiques hem de tenir en compte.

PARAULES	LLOC	PORTEN ACCENT	EXEMPLES
AGUDES	Última síl·laba	Acaben en: vocal, vocal + s i en, in	café, arròs,
PLANES	Penúltima síl·laba	No acaben en: vocal, vocal + s i en, in	càrrec, dèbil
ESDRÚIXOLES	Antepenúltima síl·laba	Sempre	Càpsula, síl·laba

Les vocals com ja sabem poden ser obertes o tancades, per tant, a partir d'aquesta distinció podem parlar de dos tipus d'accent:

1. **Accent Greu (o obert):** apareixerà sobre les vocals obertes:
Per exemple:
 - à: manà, romànica, màquina...
 - è: ciència, tècnic, època...
 - ò: això, tòrax, còmput...

2. **ACCENT AGUT (o tancat)** apareixerà en les vocals tancades:

- **é:** església, procés, cantaré, puré...
- **ó:** baló, impressió, fórmula...
- **í:** camí, líquid, místic...
- **ú:** xampú, autobús, música...

Activitats

3.- Posa l'accent en aquelles paraules que han de dur-ne i al mateix temps assenyalala la síl·laba tònica.

academia	llibreta	gener
ploma	unic	cel·lula
silenci	cantarem	ultim
examen	formula	aixo
rapid	maxim	xampu
maquina	llapis	cendrer
dema	cafe	mati
directe	musica	canço

4.- Poseu els accents i les dièresis que siguen necessàries.

Elegancia	Aqueducte
Llibre	Futbol
Maquina	Raul
Linguistica	Berlin
Aigues	Camio
Frequent	Pero
Justicia	Accentuacio
Maria	Metal·lic
Abus	Melo
Historia	Bilingue
Religio	Pais
Familia	Estatua

3.2- ACCENT DIACRÍTIC.

L'accent a més de marcar la síl·laba tònica, té una altra funció que és la de **distingir paraules** (*generalment monosil·làbiques*), que s'escriuen igual, però que tenen un significat diferent.

Aquest accent es denomina **accent diacrític**. Anem a veure les més importants o aquelles de les qual es fa un major ús :

MOTS AMB ACCENT DICRÍTIC	MOTS SENSE ACCENT DIACRÍTIC
Què (pronon interrogatiu)	Que (pronon relatiu àton i conjunció)
Sé (del verb saber)	Se (pronon feble)
Té (del verb tenir)	Te (pronon feble, herba d'infusió, lletra)
Més (quantitatiu)	Mes (part de l'any)
És (verb ser)	Es (pronon feble)
Bé (de bona manera)	Be (nom de lletra)
Dóna, dónes (verb donar)	Dona, dones (senyora)
Mà (part del cos humà)	Ma (possessiu)Ex: ma mare
Món (mundo)	Mon (possessiu) Ex: mon pare
Nét/a/s/es (relació familiar)	Net/a/s/es (contrari de brut)
Ós, óssos (animal)	Os, ossos (parts de l' esquelet)
Són (verb saber)	Son (possessiu, dormir)
Sòl (terra)	Sol (astre, sense companyia)
Bóta, bótes (recipient: bóta de vi)	Botà, botes (verb botar, calcer)
Fóra (imperfet del verb ser)	Fora (contrari de dins)

3.3- APOSTROFACIÓ.

Els articles **el i la** s'apostrofen (prenen la forma **l'**) davant de les paraules que comencen per **vocal o per h**. Però hi ha que tindre en compte que:

L'article **LA no s'apostrofa mai** a les paraules que comencen per les vocals **i-, u-, hi-, hu-** àtones.

Observa aquestes paraules i fixa't com no s'apostrofen:

La universitat

La unió

La urbanitat

La utilitat

La humitat

La urgència

La infracció

La hisenda

La higiene

La història

La inspecció

La una (hora)

Per altra banda, la **preposició de** s'apostrofa davant de paraules començades per **vocal o h**.

Activitats

5.- Escriu en els següents exemples, les formes de l'article EL, LA, L'.

___ aeroport	___ infracció	___ bústia
___ institut	___ humanitat	___ hisenda
___ escola	___ horari	___ urbanitat
___ universitat	___ parada	___ història
___ hipoteca	___ direcció	___ museu
___ farmàcia	___ taxi	___ hotel

3.4- CONTRACCIÓ

La contracció és la unió de les preposicions **a, de, per i ca** amb els articles **el, els**. Les combinacions resultants són:

FORMES		SINGULAR
A DE PER CA	+ EL	- Vaig al banc - Vinc del cine - Passege pel parc - Anem a cal Joan
FORMES		PLURAL
A DE PER CA	+ ELS	- Cobre als clients - Vinc dels magatzems - Passem pels jardins - Anàrem a cals seus cosins

Hi ha que tenir en compte que quan l'article **el** ha d'anar apostrofat no s'hi fa la contracció:

Per exemple: Vaig a l'**h**otel
Vinc de l'**e**stanc

Passeja per l'**h**ort
Anem a ca l'**a**dvocat

¡¡Recorda que **sempre que es puga s'ha de contraure!!**

Activitats

6.- Escriu l'article EL, LA, L', segons convinga als espais buits de les frases següents.

- Has presentat ___ instància al porter?.
- Aquets estiu aniré a ___ illa de Formentera.
- Qui ha vist ___ impermeable de Pere?.
- T'esperem davant de ___ universitat a ___ una.
- ___ Immaculada i ___ Isidre van a ___ Índia, aquest estiu.
- ___ humitat de la comarca li feia mal als ossos.
- Quan ___ infermera es va acostar amb ___ injecció, el nen es va escapar.
- ___ ajuntament hauria d'arreglar ___ il·luminació.
- Volia convèncer-vos de ___ utilitat del seu invent.

7.- Completa les següents frases fent servir l'apostrofació o la contracció.

- a- _____ investigadora intentava explicar _____ origen _____ univers.
 b- _____ edifici que hem vist passarà _____ història _____ seu valor artístic.
 c- A la vora _____ bar hi ha un garatge.
 d- Els cavalls corren molt _____ hipòdrom.
 e- Demà anirem _____ alberg de la muntanya.

8.-Seguint les normes d'apostrofació, posa els articles a les següents paraules.

_____ una (hora)	_____ Havana	_____ hora
_____ espai	_____ escàndol	_____ estor
_____ apòstol	_____ andana	_____ espònsor
_____ Postiguet	_____ universitat	_____ estor
_____ Àfrica	_____ il·lusió	_____ aixeta
_____ esquaix	_____ aire	_____ ordinador
_____ urna	_____ idea	_____ armari

4.-Ortografia i vocabulari.

4.1 - SIGNES DE PUNTUACIÓ.

- a) **Signes d'admiració i d'interrogació (! i ?):** s'utilitzen en les frases que diem amb una entonació emfàtica, per ordenar o exclamar, o bé per indicar que fem preguntes. *Per exemple:*

- Quin regal!
- T'agrada l'arròs?

- b) **Els dos punts (:):** ens indiquen que l'explicació d'allò que diem vindrà a continuació. Els utilitzem abans de les enumeracions o de citar una frase completa. Només en aquest últim cas escrivim majúscula després dels dos punts. *Per exemple*

- Tenia dos problemes: les poques ganes de treballar i la manca de temps.
- Molt enfadat va dir: "Això no ho consentiré!"

- c) **Els punts suspensius (...):** s'utilitzen per indicar que hem deixat la frase inacabada. És freqüent l'ús en els diàlegs i en les enumeracions per indicar que la llista no és tancada. Sempre se n'han d'escriure tres:

- He de comprar moltes coses: sucre, oli, sal, macarrons...
- No estic gens segur...
- No sé què dir-te...

- d) **El guió (-):** l'utilitzem en els diàlegs per separar les intervencions dels diferents interlocutors i també per intercalar frases que expliquen reaccions o actituds dels qui parlen. Sovint, pot fer el paper de les comes i una intercalació:

- Per favor – va dir molt compungit – abans de condemnar-me...

 Activitats

9.- Llig atentament aquest text. Després, escriu-lo en forma de diàleg i puntua'l.

El guia es va obrir la camisa per ensenyar a Roger allò que havia trobat / una fletxa índia / va exclamar Roger / el guia va fer que sí amb el cap / amb aire preocupat / és que hi ha indis per ací / va preguntar Roger / que jo sàpiga no / digué el guia / encara que aquella vegada / el senyor Martí en va trobar uns quants / per què volies amagar la fletxa / li preguntà Roger que no ho acabava de veure clar / perquè no vull que els homes que ens acompanyen tinguin por / contestà el guia.

4.2- ORTOGRAFIA DE C/G.

Utilitzarem la **grafia C** en els següents casos:

C	
Norma	Exemples
Davant E / I	Cera, cirera...
Darrere de vocal	Peces, races...
Darrere de consonant	Encisam...

Utilitzarem la **grafia G** en els següents casos:

G		
Norma	Exemples	Excepcions
Darrere I	Mig, desig...	
A principi de paraula davant E / I	Geniva, gimnàs...	Jerarquia, Jersei, Jesús...
Entre vocals davant E/I	Segell, àgil...	Majestat, Majestuosa
Entre consonant i vocal davant E / I	Urgent, enginy...	Grups -jec i -ject (injecció, subjecte...)

4.3- ORTOGRAFIA DE R / RR.

Segons els casos s'utilitzarà la **grafia R simple o RR doble**. Les normes que utilitzen una o l'altra són les següents:

R	
Normes	Exemples
El so r simple	Cara, mare, Teresa, Pilar...
A principi de paraula	Ratolí, Ramón, rem, riu...
Enmig de paraula, després de consonant	Enraonar, conreu, somriure...
Al final de paraula	Comptar, somiar, mar, treballar...

RR		
Normes	Exemples	Excepcions
El so de rr múltiple	Serralada, terra, carrera...	Darrere d'alguns prefixos: auto, bi, contra, di, extra, hipo, infra, mono, multi, pol, pre, pseudo, quadri, semi, sobre, supra, tele, tetra, tri, uni, vice... <i>Exemples: contrarevolució, suprarenal, bireactor, trirectangle, monorail, polirima, pseudoràbia, extraradi, multiracial, preromà...</i>
Entre vocals, amb so de RR	Terra, ocórrer, sorra...	En paraules formades per A privatiu (arítmic, antireligiós, antirobatori...) En paraules compostes separades per guionet (malva-rosa, penya-roja).

4.4- VOCABULARI I FRASES FETES: ELS NOMBRES.

Els **determinats numerals** indiquen:

- Quantitat exacta ⇒ **CARDINALS**
- Ordre ⇒ **ORDINALS**
- Fracció ⇒ **PARTITIUS**

1. CARDINALS

ELS NOMBRES					
1	Un, una	11	onze	30	trenta
2	dos, dues	12	dotze	40	quaranta
3	tres	13	tretze	50	cinquanta
4	quatre	14	catorze	60	seixanta
5	cinc	15	quinze	70	setanta
6	sis	16	setze	80	vuitanta
7	set	17	dèsset o disset	90	noranta
8	vuit	18	divuit	100	cent
9	nou	19	dènou o dinou	200	dos-cents
10	deu	20	vint	1000	mil

Normes per escriure correctament els cardinals:

Es posa un guió (-):

- ⇒ Entre les unitats i les desenes: trenta-set, vuitanta-cinc, seixanta-tres.
- ⇒ En els múltiples de cent: tres-cents, cinc-cents, nou-cents.

Del 21 al 29 s'escriuen posant una «i» entre la unitat i la desena, separant-la amb un guionet: *vint-i-set, vint-i-sis...*

2. ORDINALS

Es formen afegint als cardinals la terminació **-è** (masculí) o **-ena** (femení):

Nou ⇒ **novè, novena.**

Deu ⇒ **desè, desena.**

Els **cinc primers** tenen forma especial:

Primer

Primera

Segon

Segona

Tercer

Tercera

Quart

Quarta

Cinquè o quint

Cinquena

3. PARTITIUS

Expressen una fracció de la unitat i tenen les mateixes formes que els ordinals, excepte mitg i terç en lloc de *segon* i *tercer*; dècim, centèsim i mil·lèsim en lloc de *desè*, *centè* i *milè*.

Per exemple: Hem comprat un dècim de loteria entre tots els companys de treball.

10.- Escriu en lletra el nombre de les matricules següents.

V- 2041- AC

A -3659 - B

CS - 7804 - D

7892 - FRT

11.- Col·loca el nombre, en lletra, als espais buits.

- M'he begut (3) cerveses.
- Al carrer hi ha (2) cotxes.
- A la plaça hi ha (2) fonts.
- M'he comprat (1) rellotge modern.
- Tu tens (1) cunyada atractiva.
- La setmana té (7) dies.

12.- Completa amb la gràfia corresponent.

A__ió Tè__nic __ola __imnàs __eba
 Ar__Sarcòfa__ __ermana Fotog__afia Concu__s Millo__
 __emt__e Teat__e __amba Fra__ment

5.-Expressió.

5.1 ELS ESPECTACLES: EL TEATRE

El **teatre** (del grec θέατρον, "lloc per contemplar") és un art escènic relacionat amb l'actuació i la representació d'uns esdeveniments, que consta de representar una història fictícia que protagonitzen un o més personatges en un lloc i un temps concret i davant d'un públic. S'utilitzen elements com els discursos i els diàlegs, els gestos, l'escenografia, la música, el so i l'espectacle. És també el gènere literari que comprèn les obres concebudes en un escenari i davant d'un públic. El Dia del Teatre se celebra el 27 de març.

Les obres dramàtiques s'escriuen en diàlegs i en primera persona, en el qual existeix les accions que van entre parèntesis, (anomenat llenguatge de les acotacions). En la tradició occidental, el text, l'obra dramàtica, s'ha considerat sempre la peça essencial del teatre, anomenat "l'art de la paraula". Referent a això han de fer-se, dues consideracions: en primer lloc, el text no esgota el fet teatral, perquè una obra dramàtica no és teatre fins que es representa, el que implica com a mínim l'element de l'actuació; en segon lloc, són nombroses les formes dramàtiques arcaiques i els espectacles moderns que prescindeixen per complet de la paraula o la subordinen a elements com la mímica, l'expressió corporal, la dansa, la música, el desplegament escènic.

Hi ha diversos **gèneres teatrals**:

- **Comèdia:** Gènere realista. A la comèdia els personatges són complexos, comuns i corrents que encarnen els defectes i vicis dels éssers humans. El conflicte que es presenta és possible i probable en la vida real, si bé el seu contingut s'exagera o ridiculitza en l'intent per provocar el riure del

receptor. El desenllaç presenta una solució alegre al conflicte amb la qual tots els problemes es resolten i tots queden feliços. Generalment els autors a través del riure intenten que el receptor reflexione sobre el que succeeix en l'obra i d'aquesta manera pugui extreure un ensenyament si es veu identificat amb algun dels personatges. Per això, alguns autors consideren que la comèdia és moralista. *"Tartuf o l'impostor"* de Molière és un exemple.

- **Tragèdia:** Gènere realista. A la tragèdia hi ha personatges il·lustres, amb la finalitat de produir una crisi, és a dir, una purificació del receptor (lector o espectador) i que culmina en moltes ocasions amb la destrucció social o física del protagonista. *"Èdip rei"* de Sòfocles és un exemple d'aquest gènere
- **Drama:** Gènere realista. En el drama es representa una situació de la vida real que resulta complexa i difícil però amb un final favorable o feliç. Es caracteritza per tenir personatges comuns i complexos que s'enfronten a situacions límit de la seua vida i que acaben per reconèixer encara que això no necessàriament genera un canvi intern en el protagonista.
- **Melodrama:** Gènere no realista. Al melodrama les anècdotes complexes on els personatges són simples és la característica fonamental d'aquest gènere. Busca que l'espectador tingui una resposta emocional superficial davant els successos de l'escena. Els personatges tenen reaccions emocionals exacerbades davant les accions dels altres personatges. Hi ha un conflicte de valors oposats que poden estar en qualsevol àmbit: moral, estètic, etc. *"Nuestra Natacha"* d'Alejandro Casona, estrenada a Barcelona el novembre de 1935 (al Teatre Barcelona), és un exemple.
- **Tragicomèdia:** Gènere no realista. El personatge protagonista de la tragicomèdia és simple, generalment un arquetip, està a la recerca d'un ideal: l'amor, l'amistat, la fraternitat, etc. L'anècdota és complexa. No és la unió de tragèdia i comèdia. *L'ocell blau* de Maurice Maeterlinck és un exemple.

Activitats

13.- Llegeix el següent text:

ESCENA 1

NARRADOR : — De bon matí, una clienta ben arreglada entra al bar de "Les Dues Germanes" i el troba buit.

CLIENTA : — Hola, Què no hi ha ningú?

NARRADOR : — La Marta, la cambrera, li respon des del magatzem i entra tot seguit.

CAMBRERA A : — Sí, sí, ja vinc! Hola Sara. És que estava al magatzem. Un talladet?

CLIENTA : — Sí, com sempre. I la Martina?

CAMBRERA A : — Ara ve. Ha anat al banc.

NARRADOR : — Mentre xerren, la cambrera prepara el tallat i el serveix.

CLIENTA : — I tu, què? Què t'expliques?

CAMBRERA A : — Mira, pencant.

CLIENTA : — Doncs jo acabo de veure una cosa... que m'ha deixat que...!

De boca en boca -
Adelaida Frias

[illegible]

6.-Literatura.

6.1- EL VERS.

El **vers** és una forma especial d'expressar-se en el gènere líric. S'escriu en línies diferents i algunes de les seues paraules finalitzen en la mateixa lletra, de forma que poden rimar.

Si com l'oreig
que encén la rosa
mire i no veig
créixer una rosa,
tot ens proposa
jorns de festeig
o cada cosa
aiguabarreig.

Si com l'oreig
que encén la rosa
mire i no veig
créixer una rosa,
tot ens proposa
jorns de festeig
o cada cosa
aiguabarreig.

Jorns de festeig (Vicent Andrés Estelles).

6.2- L'ESTROFA.

L'**estrofa** és un conjunt de versos relacionats per la seua mesura i la seua rima en conjunt.

1 *Marinera dels ulls blaus*
2 *diu la Joventut que passa-,*
3 *¿no vas a vila a la festa?*
4 *Fan ball de toia a la plaça,* ESTROFA
5 *Marinera de carn bruna*
6 *Deixa'm mirar la mar blava...*

7 *Marinera dels ulls fixos*
8 *li diu la Vida, que passa-,*
9 *cada dia que se'n va*
10 *una il·lusió és esfullada* ESTROFA
11 *i un neguit ens agullona...*
12 *Deixa'm mirar la mar blava...*

Lluís Guarnier

6.3- LA RIMA.

La **rima** és la semblança que es dona de "so" a partir de la vocal tònica de l'última paraula de cada vers.

Si com l'oreig
que encén la rosa
mire i no veig
créixer una rosa,
tot ens proposa
jorns de festeig
o cada cosa
aiguabarreig.

La rima pot ser de dues maneres:

1. **Rima Consonant:** es diu quan es repeteixen vocals i consonants en el mateix ordre.

En ma terra del Vallès **a**
 tres turons fan una serra, **b'**
 quatre pins, un bosc espès, **a**
 cinc quarteres, massa terra, **b'**
 "Com el Vallès no hi ha res, **a**

2. **Rima Assonant:** es diu quan la repetició només afecta a les vocals.

Si s'allunya i no et mira, **a'**
 si t'és advers l'instant, **b**
 de plorar què en traures? **a'**
 Si et sent, neci, riurà, **b**

7.- Per repassar...

14.- Escriu en lletra els següents números.

- ⇒ 1.520: _____
 ⇒ 559: _____
 ⇒ 3.267: _____
 ⇒ 22: _____
 ⇒ 67: _____
 ⇒ 1.258.640: _____
 ⇒ 25.897.321: _____

15.- Escriu EL, LA L' , segons corresponga.

___una (llevat d'hora)	___una (hora)	___universitat	___hiena
___home	___universitària	___anormalitat	___host
___humitat	___ull	___il·lusió	___illa

16. Agrupa en tres columnes les paraules següents, segons siguen agudes, planes o esdrúixoles.

Formula, carregà, ànima, aranya, invalida, anar, soca, fórmula, carrega, àlber, ànima, Àgata, invàlida, Xúquer, formulà, càrrega, anima, invalidà, metafísic.

AGUDES	PLANES	ESDRÚIXOLES

17.- Posa accent on corresponga en les següents paraules, fixa't si ha de ser obert o tancat, segons la vocal.

Estacio	molestia	centim	gloria	vomit
Academia	diguerem	politic	tragic	fadri
Historia	tramus	triptic	tindre	correr
Grafica	tecnic	tonica	sospitos	infusio

18. Posa l'accent a les següents paraules del text que ho necessiten.

Les llengües romaniques, entre les quals estan, a més del valencià, el francès, l'italià, el castellà, el romanès i el grec, són filles del llatí. Cada llengua té unes formes de transformació diferents, que fan que la llengua pròpia es diferencia de la llengua del veí. El valencià és una llengua molt semblant al llatí, per això ens resulta més fàcil conèixer altres llengües romaniques i comprenem millor les persones que parlen francès o italià. Encara que es tracte d'una idea molt bàsica, és convenient recordar que aprendre valencià ens pot ajudar a aprendre més fàcilment altres llengües.

1.-Comprensió.

1.1- TEXT DESCRIPTIU: LA DESCRIPCIÓ D'ESPAYS.

Llegeix el següent text:

SAN FRANCISCO

San Francisco és una de les ciutats més belles del món. És una gran ciutat, però de dimensions humanes. Qui la coneix i coneix la seua gent, sap que de les runes del recent terratrèmol s'alçarà encara més bella i acollidora. Recórrer-la del matí a la nit ofereix a cada instant canvis de sensacions plàstiques que es queden a la memòria per sempre. Les boires denses de

la matinada, espesses i lletoses, de les quals emergeixen els darrers pisos dels gratacels del centre de la ciutat o les puntes rogenques del majestuós Golden Gate, es van aclarint a mesura que avancen les hores. La ciutat i la badia es tinen d'extraordinaris colors pastel. Verds i violeta, lila suau, l'elegància singular de l'ocre i, finalment, un blau lluent que dura fins que el sol s'amaga. És aleshores una fantàstica i extravagant disbauxa impressionista, o més ben dit, una realista manifestació de pop art.

San Francisco és feta de quatre mons, de quatre cultures, de quatre humanitats. L'americana, la xinesa, la japonesa i la del mestissatge. És la ciutat més europea de l'Orient i la més oriental de l'Occident. Per anar-hi amunt i avall (mai millor dit), l'històric i xicotet tramvia és el millor transport i el més divertit que la més vertiginosa de les muntanyes russes de qualsevol parc d'atraccions. Des del cim fins a la vora del Pacífic i de la mar als barris alts, fa la volta de la ciutat amb força segura i testarruda.

X.D. Set dies (17-11-89)

Busca el significat de les expressions o paraules noves al text:

1. Majestuós:
2. Mestissatge:
3. Vertiginosa:
4.
5.
6.

Activitats

1.- Contesta les següents preguntes del text anterior:

1.1- Quins són els millors moments, segons l'autor de l'article, per a recórrer San Francisco?

1.2- Això mateix es pot aplicar a qualsevol ciutat?

1.3- Conviuen diferents cultures en esta ciutat? Quines?

1.4- Quina és la millor manera de circular per San Francisco?

1.5- Descriu un edifici d'una ciutat on hages estat. (Mínim de redacció: cinc línies).

2.- Comunicació.

2.1- EL LLENGUATGE : LA NOSTRA LLENGUA.

El **valencià** va ser implantat en l'antic Regne de València pels repobladors dels comtats catalans que es van establir en aquest territori després de la conquesta portada a terme per **Jaume I el Conqueridor**. Aquests colons procedien de la zona occidental de l'actual Catalunya (majoritàriament del comtat d'Urgell). A part d'algunes veus àrabs o toponímia, no sembla decisiva la influència de mossàrabs o àrabs en la configuració bàsica de la llengua als territoris valencians.

Les evidències històriques demostren que les comarques de la costa, avui en dia considerades valencianoparlants, van ser repoblades per catalans, i les de l'interior, considerades com castellanoparlants, van ser repoblades amb aragonesos, la llengua dels quals acabaria sent absorbida pel castellà.

Activitats

2.- Expressa amb les teues paraules com és l'origen de la llengua valenciana.

3.- Quines són les comarques de la Comunitat Valenciana on avui en dia no es parla molt el Valencià?

2.2- FUNCIONS DEL LLENGUATGE.

La funció principal del llenguatge és la comunicació, l'intercanvi de missatges. Però esta comunicació pot tindre diferents finalitats, que donaran pas a 6 tipus de **funcions del llenguatge** diferents:

FUNCIÓ	ELEMENT PREDOMINANT	FINALITAT DEL MISSATGE
Expressiva	Emissor	Manifestar opinions, pensaments, emocions... <i>Exemple: M'agrada viure ací.</i>
Conativa	Receptor	Convèncer, prohibir, ordenar, provocar una reacció... <i>Exemple: Dóna vida, fes-te donant.</i>
Referencial	Referent	Donar informació objectiva sobre fets, situacions, objectes, idees... <i>Exemple: Aquest cotxe és de Fórmula 1.</i>
Fàtica	Canal	Facilitar, establir, mantenir o interrompre el contacte entre emissor i receptor. <i>Exemple: Si t'arribes ací em sentiràs millor.</i>
Metalingüística	Codi	Explicar i fer comprendre el llenguatge o qualsevol altre codi. <i>Exemple: Quan dic que no, vull dir que no.</i>
Poètica	Missatge	Considerar el missatge un objecte de treball, un intent estètic, un joc. <i>Exemple: La lluna mirava embadalida el llac que per la nit dormia.</i>

3.-Gramàtica.

3.1- EL GÈNERE DE LES PARAULES.

Quan parlem del **gènere**, al igual que si parlem de xics i xiques, estem fent referència a si les paraules estan escrites en **masculí o femení**.

Anem a veure les diferents maneres de formar el gènere. Són les següents:

1. Com a norma general el femení es forma afegint **-A** al masculí.

Per exemple:

Gat: Gata

Marqués: Marquesa

Fill: Filla

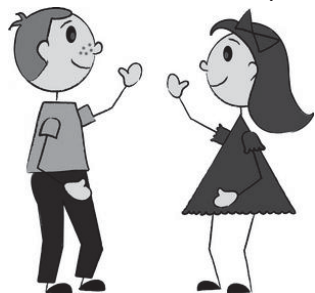
Conill: Conilla

Burgés: Burgesa

Xic: Xica

2. Hem de posar molta atenció perquè de vegades, en afegir la **-A** del femení, l'última grafia que hi havia pot modificar-se.

Fixa't en els exemples:

T → D

C → G

F → V

U → V

S → SS

P → B

NEBOT: NEBODA

AMIC: AMIGA

SERF: SERVA

JUEU: JUEVA

GOS: GOSSA

LLOP: LLOBA

3. Convé tenir present que com a norma general, els masculins acabats en vocal **tònica**, fan el femení amb la introducció d'una **-N**. Anem a practicar amb els següents exemples :

Germà: Germana

Veí: Veïna

Cosí: Cosina

Lleó: Lleona

4. Fixeu-vos també, que en afegir la **-A** del femení, com que la nova paraula té una síl·laba més, pot variar l'accentuació i fins i tot la grafia.
Per exemple: *Avi* → *Àvia*, *Veí* → *Veïna*, *Duc* → *Duquessa*, *Marqués* → *Marquesa*, *Lleó* → *Lleona* i *Roig* → *Roja*.

5. Alguns **substantius femenins** es caracteritzen per la presència de terminacions pròpies. Els més importants que hem de saber són:

MASCULINS	FEMENINS
COMTE, ABAT, DUC	-essa: comtessa, abadessa, duquessa
EMPERADOR, ACTOR	-iu: emperadriu, actriu

6. Les paraules que acaben amb **-EG** es canvia de gènere afegint una **A**.
Per exemple: *biòleg* → *biòloga*.
7. Les paraules acabades en **-EU**, canvien a **EA** però es donen excepcions com paraules acabades en **-EU** passen a **-VA**
Per exemple: *ateu* → *atea*, *europèu* → *uropea* i *jueu* → *jueva*.
8. Quan acaben en **-AU** es canvia a **-AVA** (esclau/va), **-IU** en **IVA** (captiu/captiva) i en **OU-OVA**.
Per exemple: *esclau* → *esclava*, *captiu* → *captiva* i *nou* → *nova*.
9. Quan acaben en **IG -OS/ -S**. Per exemple: *Roig* → *rojos* i *Mig* → *mitja*.

 Activitats
4.- Canvia el gènere de les paraules següents:

Cosí:	Biòleg:	Burgés:
Puresa:	Nét:	Serva:
Sogre:	Llop:	Xic:
Duc:	Blanc:	Avi:
Amic:	Europeu:	Esclau:
Arqueòleg:	Germana:	Lleona:
Meu:	Gos:	Primer:
Mestre:	Dona:	Pintor:
Bou:	Metge:	Perruquera:
Italiana:	Marit:	Dreta:
Oncle:	Actor:	Gall:
Emperador:	Negres:	Abat:

3.2- EL NOMBRE DE LES PARAULES.

Quan parlem de **Nombre** és el mateix que a castellà s'anomena número, per tant estem parlant del **plural i singular** dels substantius i adjectius.

Cal exceptuar el substantius no comptables, que són aquells dels quals no es poden dir una quantitat exacta. Aquests es presenten només en singular, com per exemple : *la llibertat, la igualtat...*

Anem a comprovar com es forma el nombre :

1. El plural es forma afegint al singular la lletra: **-S**.

Fill	Fills
Llibre	Llibres
Moble	Mobles
Gat	Gats

2. Cal tenir molt present que segons l'acabament de les paraules, afegir la **-S** comporta en alguns casos certes modificacions :

- **Singulars acabats en vocal:**

1. Àtona: canvia a **-es** : per exemple: *planta* → *plant**es***
2. Tònica: s'hi afegeix **-ns**: per exemple: *patí* → *pat**ins***

- **Singulars acabats en consonant:**

1. **-S, -Ç, -X, -IX, -TX, -G/IG** fan el plural afegint la terminació **-os**:
Per exemple: *peix* → *peix**os***, *desig* → *desitj**os***
2. **-S** dupliquen la **-S**
Per exemple: *gros* → *gross**os***, *arròs* → *arross**os***
3. **-SC, -ST, -XT, -IG** fan el plural amb **-s** o **-os**
Per exemple: *disc* → *disc**s***/ *disc**os***

 Activitats
5.- Canvia el nombre de les paraules següents:

Boca: _____ Coix: _____ Despatx: _____
 Llengua: _____ Mosques: _____ Aigua : _____
 Germans: _____ Passeig: _____ Desitjos: _____
 Caixa: _____ Got: _____ Sofà: _____
 Camí: _____ Casc: _____ Carbó: _____
 Pas: _____ Raspall: _____ Armari: _____
 Text: _____ Monja: _____ Llapis: _____
 Interessos: _____ Plugues: _____ Ordinador: _____
 Accions: _____ Càries: _____ Bens: _____
 Peixos: _____ Pis: _____ Ós: _____
 Gustos: _____ Vi: _____ Atles: _____
 Francesos: _____ Cullera: _____ Ratolí: _____

6.- Reescriu les oracions canviant el gènere i nombre de totes les paraules on siga possible.

a- Aquell metge rus era el meu metge.

b- La llibreta roja està a l'armari gran.

c- El meu cunyat és un bon professional.

d- El metge de mon pare és molt sabut.

e- Iaio, els hiverns, els herois, cec, llop.

f- Cosí, marit, biòleg, nét, duc.

g- Leandre ven el seu pis.

h- Ella ja ha donat el primer pas.

7.- Completa la quadrícula següent:

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
			BLANQUES
GROS			
CUNYAT			
		ROJOS	
ABAT			
GROC			
TRIST			
	ACTRIU		

HOME			
	POBRA		
		TEMERARIS	
PRUDENT			
BELGA			
			AMIGUES
	TIA		

3.3 PARAULES SIMPLES I PARAULES COMPOSTES.

Les **paraules simples** són aquelles que estan constituïdes per una arrel i algun morfema de gènere o de nombre: nord, moneda, pa, camí... Les **paraules compostes** són aquelles que estan formades per la unió de dos o més paraules independents.

Amb les paraules compostes s'utilitza guionet:

- Quan el primer element de la paraula acaba en vocal i el segon comença per r, s o x: *guarda-roba, gira-sol, para-xocs...*
- Quan la unió de les dues paraules puga dificultar la lectura adequada de les mateixes: *cap-roig, cul-de-sac, cor-dur...*
- Quan el primer element siga una paraula amb accent gràfic: *mà-llarg, pèl-blanc...*
- En els compostos: *abans-d'ahir, despús-anit, despús-demà.*
- En les paraules d'altres llengües no traduïdes: *"best-seller", "disc-jokey", "gin-tonic"...*

Activitats

8.- Torna a escriure correctament, si cal les següents paraules compostes:

Pèlllarg:	Buscaraons:
Hispanoamericà:	Portarevistes:
Grecolatí:	Sordmut:
Vicepresident:	Desvergonyit:
Passatemps:	Comptarevolucions:
Platsiolles:	Bocamoll:
Preromànic:	Comptagotes:
Mineromedicinal:	Pixareixes:

9.- Escriu 5 paraules compostes, unint correctament dos dels elements que hi ha a cada fila.

	POCA MATA TORCA
	SOLTA SEGELLS PORC TRAÇA MANS
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

3.4- L'ARTICLE DEFINIT I INDEFINIT.

L'article definit indica el gènere i nombre del nom al que acompanya.

Per exemple: - Dóna'm la cartera. (LA – femení)
- Jo sóc el capità. (EL – masculí)

Les formes correctes d'utilització de l'article definit en valencià són: **el, la els, les.**

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ	ARTICLE DEFINIT
El cotxe	La bústia	Els cotxes	Les bústies	
L'hotel	L'estació	Els hotels	Les estacions	

L'article indefinit és aquell que no identifica el nom al que es refereix, simplement el nombra.

Les formes correctes d'utilització de l'article indefinit en valencià són: **un, una, uns, unes.**

Per exemple: - Vaig a comprar-me una casa.
- Un cotxe blau està aparcad al carrer.

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ	ARTICLE INDEFINIT
Un parc	Una casa	Uns parcs	Unes cases	

10.- Posa l'article definit que corresponga en la seua forma correcta, davant de cada substantiu.

Amic	Dona	Llebres	Amiga	Humilitat
Asimetria	Gossos	Idea	Obertura	Anís
Porteries	Rellotges	Llit	Cistella	Corredor

4.- Ortografia i vocabulari.

4.1- L'ÚS DE LES MAJÚSCULES.

Les **majúscules** serveixen per remarcar una o més lletres. No es pot abusar del seu ús ni molt menys escriure tot en majúscules.

Les regles bàsiques d'utilització de les majúscules son:

REGLA	EXEMPLE
1.- Al començament d'un escrit o text.	Era una vegada...
2.- Després d'un punt.	Hui fa sol. El dia perfecte per anar a la platja.

- 3.- En noms propis de persona, llocs, cognoms...
- 4.- Dies festius significatius...
- 5.- Títols (pel·lícules, obres teatrals, llibres...)
- 6.- Símbols físic i químics.
- 7.- Tot en majúscules (sigles, titulars...)

Pedro, Xúquer, Martínez...

Nou d'Octubre, Nadal...

Titànic, Hamlet, Mor una vida es trenca un amor...

A, N, HE, O...

ONU, ARC MEDITERRANI, UE, OCDE...

Activitats

11.- Torna a escriure aquest text, posant les majúscules on siga precís.

vaig llegir la primera setmana de setembre, en la revista la informació, que, per a celebrar la festa del 9 d'octubre, les autoritats valencianes (diputació, conselleria de festejos, ajuntament de valència...) enviarien una nau espacial a la lluna per col·locar la senyera en la superfície de la lluna. s'havien posat en contacte amb la marca automobilística ford i bmw, per tal que patrocinaren l'esdeveniment. les informacions indiquen que s'ha de llançar des del cim més alt de la serra calderona a les 12:00 a.m i que descendirà, aproximadament cap al 12 d'octubre, al mar de la tranquil·litat, que és quasi tan gran com l'àfrica. la nasa estarà en tot moment sota la supervisió del enviament de l'aeronau tpc567600, que es l'últim model d'aeronaus provinents de la tecnologia dels ee.uu. però hui és 28 de desembre i no sé si la notícia és certa o no.

4.2- LA DIÈRESI.

La **dièresi** són el dos puntets (¨), que es posen damunt de la I o U en algunes ocasions per indicar que la i o ü sonen.

Les regles d'utilització de la dièresi són les següents:

1. En la **U** dels grups **güe** i **güi** si sona la U.
Per exemple: freqüència, obliquïtat...
2. En la **U** dels grups **güe** i **güi** si sona la U.
Per exemple: següent, pingüí...
3. Derivats d'una paraula que tinga **i**, **u** tòniques.
Per exemple: genuí – genuïna, intuir – intuïció, veí – veïna...

4. En alguns temps dels verbs de la 3ª conjugació acabats en vocal + -ir
*Per exemple el verb AGRAIR: present(agraiſc), preterit imperfect (agraïa),
preterit perfect simple (agraïres)...*
5. Per indicar que la **i,u** no formen diftong amb la vocal anterior ni posterior
i per indicar una pronúncia separada.
6. Per exemple: Aïllar (a – ï – llar), Gratuït (gra – tu – ït)...

Activitats

12.- Col·loca si cal l'accent o la dièresi a les paraules següents:

<i>Beneia</i>	<i>Diurn</i>	<i>Pasques</i>	<i>Lluisca</i>	<i>Seguit</i>
<i>Lluis</i>	<i>Agraia</i>	<i>Unguent</i>	<i>Lluisa</i>	<i>Bescuit</i>
<i>Menu</i>	<i>Jesuita</i>	<i>Ensaimada</i>	<i>Raul</i>	<i>Obliquitat</i>
<i>Altruisme</i>	<i>Questio</i>	<i>Jo</i>	<i>Marius</i>	<i>Paisos</i>
<i>Mentre</i>	<i>Visitava</i>	<i>Aquarium</i>	<i>Guerra</i>	<i>Guaita</i>

4.3- VOCABULARI I FRASES FETES: MONOSEMIA I POLISEMIA. ELS CAMPS SEMÀNTICS.

La **semàntica** és la part de la gramàtica que estudia el significat de les paraules. Tothom sabem que hi ha paraules que poden tindre diversos significats i algunes que només poden tenir-ne un.

Les **paraules monosèmiques**: són aquelles paraules que només tenen un significat. Per exemple la paraula cadira, només es refereix a l'objecte que s'utilitza per a seure.

Les **paraules polisèmiques**: són aquelles paraules que poden expressar diversos significats, depenent del context on s'utilitza. Per exemple la paraula *gat*, pot ser un animal o l' utensili que utilitzem per canviar la roda d'un vehicle en cas d'averia.

El **significat** d'una paraula es concreta amb altres paraules o amb aquelles a les que es sembla i per tant integra el seu **camp semàntic**. Aquests camps semàntics constitueixen agrupacions de paraules que posseeixen un gran nombre de trets significatius comuns.

Per exemple, la paraula baix, tindria dins dels seu camp semàntic, la paraula gran, xicotet... però també els dels registre de la veu com greu, soprano, baríton...

5.-Expressió.

5.1 LA DESCRIPCIÓ DE PERSONES.

Descriure és explicar, de forma detallada i ordenada, com són les persones, els llocs o els objectes. La descripció serveix sobretot per ambientar l'acció i crear una atmosfera que faça més creïbles els fets que es narren.

⇒ **Com fer una descripció:**

1. Cal observar amb molta atenció i seleccionar els detalls més importants.
2. Després de seleccionar els detalls, cal organitzar les dades seguint un ordre:
 - D'allò general a allò particular o al contrari.
 - Dels primers plànols al fons o al contrari.
 - De dins a fora o al contrari.
 - D'esquerra a dreta o a l'inrevés.

Anem a veure un exemple: Anem a conèixer a Lluís.

Lluís té vint i tres anys. Va nàixer a un poble de la Ribera Alta del Xúquer, però des dels vuit anys viu a la ciutat de Valencià on treballa de cambrer al restaurant "La pebrella" de la platja de la Malva-rosa, de la costa valenciana. Porta barba i lents de contacte de color verd, la seua altura és 1,70 m i pesa uns 80 quilos. Els seus cabells són rosos i els seus ulls són més bé grans, clars i amb una mirada penetrant. Empra un 40 de sabata.

La seua mirada és fixa i profunda. Crida l'atenció que sempre porta les selles molt ben fetes, i una taca blanquinosa, d'uns 2 cm de diàmetre a la part esquerra del front. Els seus llavis són molt regulars, i en obrir la boca presenta una dentadura quasi perfecta, amb les dents blanques ben dimensionades, ni grans ni menudes. Les seues mans són grans.

Camina quasi sempre, a corre-cuita, com si tinguera molta pressa, però de vegades passeja prop de la mar, llegint llibres de poemes. És un gran aficionat a llegir i escriure. Li agrada el camp i els treballs relacionats amb l'agricultura. També li agrada la música i l'art en general.

Té molt de caràcter. Freqüentment conta acudits i es pren la vida amb molta filosofia, encara que li preocupen els problemes socials del món actual, sobretot els de la seua terra.

Activitats

13.- A continuació fes una breu descripció de com és o era la teua àvia.

6.-Literatura.

6.1- LA MÈTRICA LITERÀRIA.

Pel que respecta a la **mètrica del vers**, és molt fàcil.

Escriure poesia en **vers** és un art que implica conèixer la tècnica i dominar les estructures que la componen. El primer que cal dominar d'un poema és el vers: unitat que té una longitud determinada, estableix una relació de **rima** amb altres versos i s'agrupa formant **ESTROFES**.

El **ritme mètric** d'un poema es construeix a partir del nombre de síl·labes del vers. En valencià, cal comptar **fins a l'última vocal tònica**.

Fixeu-vos com es fa d'acord amb la paraula de l'acabament del vers:

⇒ **Paraula aguda:** es compten totes les síl·labes:

Llei	-xant	a	part	l'es	-til	dels	tro	-ba	-dors	Total de síl·labes: 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Ausiàs March

⇒ **Paraula plana:** es compta una síl·laba menys:

el	meu	dol	com	un	sol	a	ple	mig	-di-a	Total de síl·labes: 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Josep Romeu

⇒ **Paraula esdrúixola:** es compten dues síl·labes menys:

Lluny,	per	ca	-mins	tre	-mo	-lo	-sos	d'in	-fàn	-ci-a	Total de síl·labes: 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Narcís Comadira

En el compte sil·làbic, hi intervenen altres fenòmens, com són **l'elisió i la sinalefa**.

1. **L'elisió:** Quan una vocal neutra entra en contacte amb una vocal d'una altra paraula, es produeix una elisió, és a dir no es pronuncia la vocal neutra.

No es-pe-ris al-tre do que el de tes llà-gri-mes
Elisió

2. **La sinalefa:** quan una vocal d'una paraula entra en contacte amb una altra vocal d'una altra paraula amb la qual forma diftong forma una sinalefa.

del fosc i ab-surd pa-rany de la me-mò-ria
sinalefa

Una vegada hem mesurat un vers, hem de diferenciar entre els versos d'art major i els versos d'art menor:

- Si un vers té més de 8 síl·labes s'anomenarà **vers d'art major**.
- Si un vers té 8 síl·labes o menys de 8 síl·labes s'anomenarà **vers d'art menor**.

14.- Conta els versos que troves a continuació i indica si són d' art major o menor.

	Nº DE SÍL·LABES	ART MAJOR / ART MENOR
1	<i>Marinera dels ulls blaus</i>	
2	<i>diu la Joventut que passa-,</i>	
3	<i>¿no vas a vila a la festa?</i>	
4	<i>Fan ball de toia a la plaça,</i>	
5	<i>Marinera de carn bruna</i>	
6	<i>Deixa'm mirar la mar blava...</i>	
7	<i>Marinera dels ulls fixos</i>	
8	<i>li diu la Vida, que passa-,</i>	
9	<i>cada dia que se'n va</i>	
10	<i>una il·lusió és esfullada</i>	
11	<i>i un neguit ens agullona...</i>	
12	<i>Deixa'm mirar la mar blava...</i>	

Cançó de la marinera Fidel (Lluís Guarnier)

7.- Per repassar...

15.- Escriu l'article definit o indefinit que siga necessari a cada paraula.

___ Taula	___ Gat	___ Tinta	___ Arbre	___ Hectolitre
___ Oca	___ Ungla	___ Hipotenusa	___ Univers	___ Carrers
___ Josep	___ Bolígraf	___ Roser	___ Hòmens	___ Eva
___ Flors	___ Emperador	___ Joan	___ Cadira	___ Televisor

16.- Després de llegir el poema, mesureu els versos 7 i 12. Quantes síl·labes té cada vers? Subratlleu la síl·laba tònica.

Sabia que vindries, que ja era
l'hora de parar taula dignament,
d'obrir la porta i enramar el vent
amb les paraules de la primavera.

Amor i més amor d'aquell que espera,
amor i més amor d'aquell que sent
la pentecosta de l'amor, l'advent,
i en el vent **el gran crit de la bandera**.

Tenia a punt, amor, totes les coses
perquè sabia que vindries, ara,
amb un escàndol de sonets i roses.

Amor i més amor i més encara,
i avemaries i vitralls i aloses,
i tots **els blats novells de la tarara**.

L'amant de tota la vida. Vicent Andrés Estellés

Glossari: v. 3 enramar: adornar amb rams.

v. 13 vitralls: vidrieres de colors.

Exemple: l'ho - ra - de - pa - rar - tau - la- dig - na - ment

Síl·labes = 8

Vers 7: _____ **Síl·labes =** _____

Vers 12: _____ **Síl·labes =** _____

a) Són versos d'art major o d'art menor?

17.- Canvia el gènere de les següents paraules.

Bruixot	Neta	Cunyat	Sastressa
Princesa	Boletaire	Hereu	Lloba
Gerent	Escriptor	Fillola	Rossinyol

18.- Canvia el nombre de les següents paraules.

Bruixot	Neta	Cunyat	Sastressa
Princesa	Boletaire	Hereu	Lloba
Gerent	Escriptor	Fillola	Rossinyol

19.- Posa dièresi a les paraules que ho necessiten.

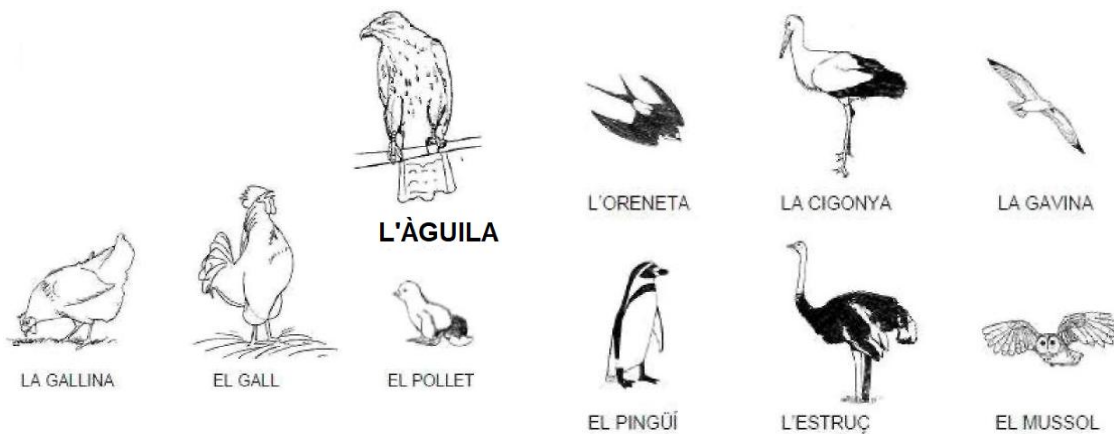
Traidor	Renunciar	Veinat	Concluir	Creilla
Agraiment	Seguent	Reina	Llengues	Agraida
Lluir	Arruinat			

Tema 1: Els animals

1. Vocabulari dels animals

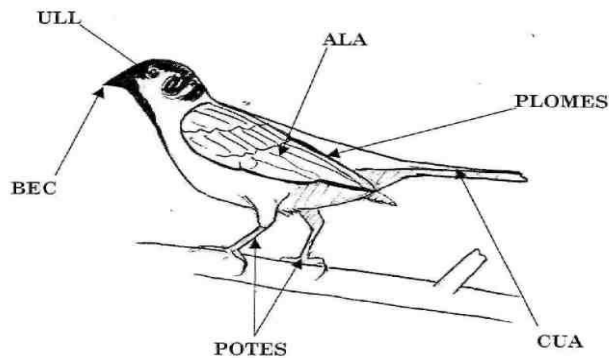

1.1. LES AUS

Les **aus** tenen el cos cobert de **plomes**. Naixen dels **ous**. Poden caminar i moltes volen. Tenen dues potes.

Parts del cos de les aus:

1. Escriu cada au on corresponga: mar, riu, granja, muntanya/bosc, ciutat/pobles, zones fredes, savana.

- Mar: _____
- Aiguamolls/riu: _____
- Granja: _____
- Muntanya/bosc: _____
- Ciutat/pobles: _____
- Zones fredes: _____
- Savana: _____

2. Relaciona (1–6) amb (A–F).

1. ull	A. per a dirigir-se en el vol
2. ala	B. per a caminar i aterrar
3. bec	C. per a menjar i picar
4. potes	D. per a veure
5. plomes	E. per a volar
6. cua	F. per a protegir-se del fred i ajudar a volar

3. Escriu el plural (o el singular si ja està en plural).

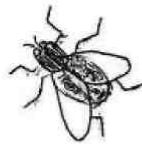
a) àguila → _____	f) gall → _____
b) oroneta → _____	g) pollet → _____
c) cigonya → _____	h) pingüí → _____
d) gavina → _____	i) estruç → _____
e) gallina → _____	j) mussol → _____

4. Tria l'article correcte (el / la / els / les / l').

a) ___ àguila vola alt. (f.)	d) ___ mussol viu al bosc.
b) Els xiquets observen ___ cigonyes?	e) Mireu ___ oronetes!
c) A la granja hi ha ___ gall i ___
gallines.	f) ___ estruç corre ràpid.
	g) He vist ___ gavines al port.

1.2. ELS INSECTES

Els **insectes** tenen sis potes. Naixen dels ous. Alguns volen.

LA MOSCA

LA FORMIGA

L'ABELLA

L'ESCARABAT

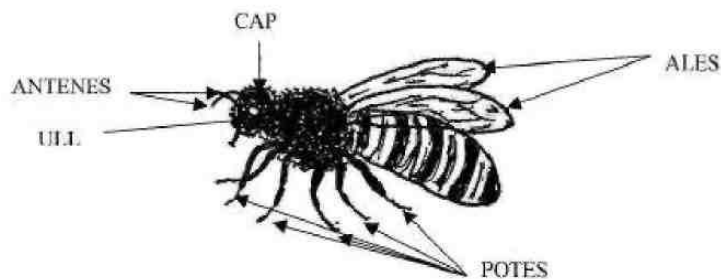

LA PAPALLONA

EL MOSQUIT

Parts del cos dels insectes:

5. Relaciona (1–5) amb (A–E).

1. antenes	A. per a veure
2. cap	B. per a volar
3. ull	C. per a caminar i subjectar-se
4. ales	D. per a olorar i tocar
5. potes	E. on hi ha la boca i el cervell

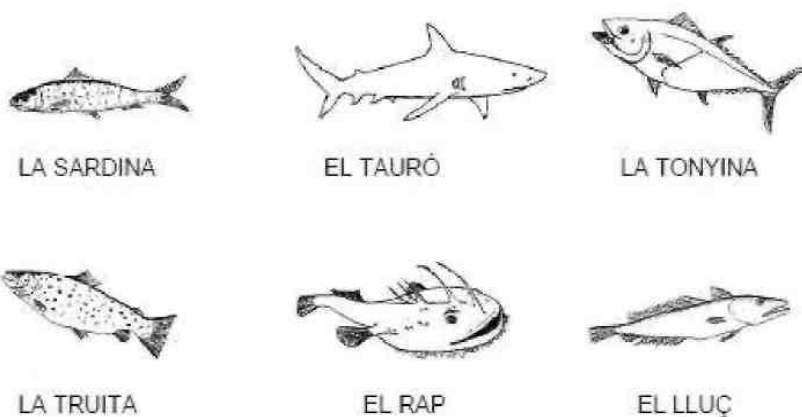
6. Completa amb un possessiu adequat i números/hores/dies coherents.

- a) La _____ mare i jo anem al riu els _____ (dia de la setmana) a les _____ (hora) per mirar _____ papallones favorites.
- b) El meu avi diu que al _____ jardí hi ha _____ (quantitatiu) formigues; nosaltres cuidem _____ flors.
- c) El _____ germà col·lecciona _____ (número) escarabats i els guarda a _____ caixes.
- d) A la primavera, _____ família veu _____ (quantitatiu) abelles cada _____ (mes/dia).
- e) Quan estudeie a la vesprada (de _____ a _____ (hores)), una mosca va entrar per la finestra de _____ habitació.

7. Conjuga en present els verbs entre parèntesis.

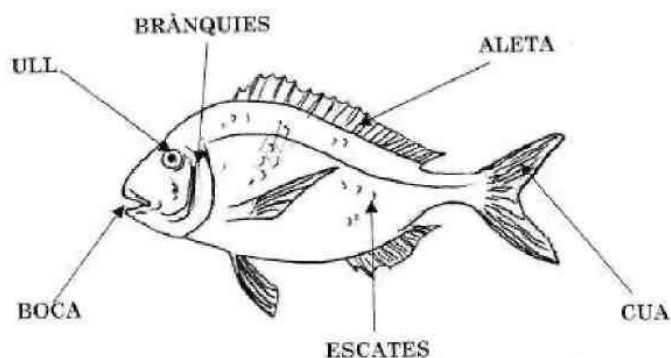
- a) Les abelles _____ (volar) sobre les flors.
- b) Jo no _____ (volar) mosquits a casa.
- c) Nosaltres _____ (veure) una papallona al matí.
- d) Les formigues _____ (caminar) en fila.
- e) L'escarabat _____ (ser) lent però fort.
- f) Hi _____ (haver) un mosquit al dormitori.
- g) Tu _____ (tindre) por de les abelles?
- h) El meu pare _____ (netejar) la cuina i la mosca _____ (eixir).

1.3. ELS PEIXOS

La majoria dels **peixos** tenen el cos cobert d'**escates**. Respiren per les **brànquies**, naixen dels **ous**. Viuen al mar, als rius o als llacs. Naden.

Parts del cos:

8. Marca sí és un peix o no ho és. Posa **SÍ** o **NO**.

sardina ___ / tauró ___ / tonyina ___ / lluç ___ / salmó ___ / truita ___ /
 àguila ___ / oroneta ___ / cigonya ___ / gavina ___ / gallina ___ / gall ___ / pollet ___ /
 pingüí ___ / estruç ___ / mussol ___ /
 mosca ___ / formiga ___ / abella ___ / escarabat ___ / papallona ___ / mosquit ___

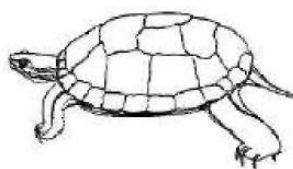
9. Escriu el plural (o el singular si ja està en plural).

a) sardina → _____	f) truita → _____
b) tauró → _____	g) brànquia → _____
c) tonyina → _____	h) aleta → _____
d) lluç → _____	i) boca → _____
e) salmó → _____	j) cua → _____
	k) ull → _____

1.4. ELS RÈPTILS

LA SARGANTANA

LA TORTUGA

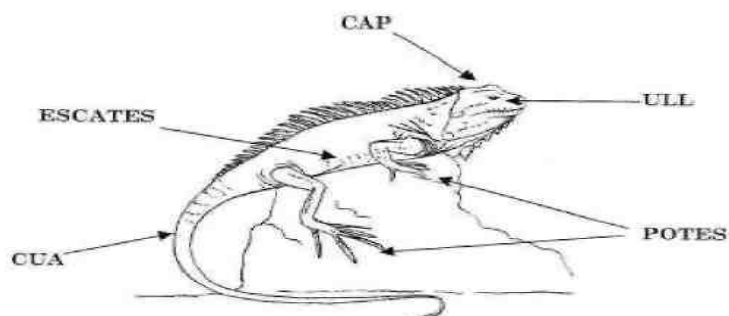
EL COCODRIL

LA SERP

La majoria dels **rèptils** tenen el cos cobert d'escates. Naixen dels ous. Per desplaçar-se s'arrossequen.

Parts del cos:

10. Posa l'article el / la / els / les / l':

- ___ sargantana és ràpida.
- Mireu ___ oronetes!
- ___ cocodril viu al riu.
- ___ àguila i ___ estruç no tenen el mateix vol.
- Els peixos tenen ___ brànquies, ___ aletes i ___ cua.
- ___ ull i ___ boca són al ___ cap.
- A la granja hi ha ___ gall i ___ gallines.

11. Conjuga els verbs en present.

- Les abelles _____ (volar) sobre les flors i els taurons _____ (nadar) ràpid.
- Jo _____ (veure) gavines al port; el meu germà _____ (preferir) el mussol.
- La gallina _____ (posar) ous; nosaltres _____ (menjar) truita els diumenges.
- Les formigues _____ (caminar) en fila; la serp _____ (ser) llarga i _____ (no tindre) potes.

e) A l'hivern el riu _____ (estar) fred i hi _____ (haver) poques oronetes.

12. Escriu 4 oracions amb una au, un insecte, un peix i un rèptil:

- Au:
- Insecte:
- Rèptil:
- Peix:

1.5. ELS MAMÍFERS

Els **mamífers** naixen del ventre de la seua mare. Quan són nadons, **mamen** llet del pit de la mare. Tenen el cos cobert de **pèl**.

13. Relaciona:

Estruç	
Gat	
Sardina	au
Oreneta	mamífer
Serp	
Papallona	peix
Tauró	rèptil

Pingüí	
Tortuga	insecte
Lleó	
Mosquit	

14. Hi ha animals que, en valencià, sempre es relacionen amb un adjectiu o característica. Relaciona l'animal amb la característica:

banyat com un...	peix
prim com una...	burro
fort com un...	bou
xarrador com una...	rata
despullat com un...	gos
estalviador com una...	ostra
malfaener com un...	cotorra
avorrit com una...	conill
nadar com un...	formiga
pobre com una...	poll
treballa com un...	anguila

Este matí ha plogut molt i m'he banyat com un _____.

El meu germà ha fet dieta i s'ha quedat prim com una _____.

Joan practica crossfit, està fort com un _____.

En la primera cita estava nerviós però vaig xarrar com una _____.

M'agada anar a la platja nudista i anar despullat com un _____.

El meu cosí s'ho aguarda tot i estalvia com una _____.

Està tot el dia tirat al sofà com un _____.

Jaume ve a classe tots els dies però s'avorreix com una _____.

Des de xicotet va a classes de natació, nada com un _____.

Ara és ric però fa uns anys era pobre com una _____.

Està preparant-se les oposicions i treballa com un _____.

15. Col·loca davant de cada nom l'article indefinit *un* o *una*.

____ tortuga, ____ cavall, ____ mosquit, ____ gos, ____ gata, ____ rata,
 ____ elefant, ____ zebra, ____ peix, ____ pingüí, ____ conill, ____ ànec,
 ____ gallina, ____ corder, ____ mosca, ____ estruç, ____ camell, ____ os

16. Uneix correctament:

ANIMAL

ONOMATOPEIA

NOM DEL SO

abella	zum-zum	maular
ase, burro	meu	raucar
cavall	parrup	parrupar
colom	graaaa	piular
gat	muuuu	mugir
gos	piu-piu	udolar
granota	auuuuuu	grunyir
lleó, tigre	roc-roc	rugir
llop	hihihi	zumbeig
ocell o pardal	bub-bub	bramar
porc i truja	ihà, ihà	renillar
vaca i bou	rony	lladrar

17. Escriu cada paraula al grup correcte:

Llista: gos, gat, conill, cavall, porc, vaca, rata, corder, hipopòtam, goril·la, zebra, ós, lleó, camell, elefant, tigre; sargantana, tortuga, cocdril, serp; àguila, oroneta, cigonya, gavina, gallina, gall, pollet, pingüí, estruç, mussol; mosca, formiga, abella, escarabat, papallona, mosquit; sardina, tauró, tonyina, lluç, salmó, truita; cap, escates, cua, ull, potes, ala, bec, plomes, antenes, ales, brànquies, aleta, boca.

MAMÍFERS	RÈPTILS	AUS
INSECTES	PEIXOS	PARTS DEL COS

18. Instruccions. Escriu el plural (o el singular si ja està en plural):

- a) gos → _____ b) vaca → _____ c) zebra → _____ d) ós → _____
e) lleó → _____ f) tortuga → _____ g) serp → _____ h) àguila → _____
i) oroneta → _____ j) mosca → _____ k) papallona → _____ l) sardina → _____

m) tauró → _____ n) lluç → _____ o) brànquia → _____ p) aleta → _____
 q) antena → _____ r) pota → _____ s) ploma → _____ t) cocdril → _____

19. Sent l'àudio i contesta (Mòdul 3 Tema 01 Audio 01):

1. A quina hora parlen del cocdril? A) 10:00 B) 10:30 C) 12:30
2. Quines aus veuen? A) gavines, cigonya i mussol B) gavines i oronetes
C) pingüins i estruços
3. Quan veuen l'aqüari? A) 10:30 B) 11:15 C) 12:30
4. Quins insectes apareixen? A) abelles i papallones B) mosquits i
mosques C) àguiles i escarabats
5. Amb qui miren les fotos diumenge? A) amb l'àvia i el pare B) amb el
germà i la mare C) amb el professor

20. Joc de rols (A/B) — “Parc d'Animals”

- **A (visitant):** pregunta **horaris, preus, millor estació i part del dia**; demana on veure **elefants, lleons, serps, àguiles, sardines, papallones**.
- **B (informador/a):** respon en **present**, recomana franges, explica normes (“no tocar, no donar menjar”), i dona **quantitats** orientatives per a la **família**.

2. Gramàtica (repàs Mòdul I i II).

2.1. El Gènere

Formació del gènere	Exemples
a) Generalment, s'afegeix una -a per a formar el femení.	<i>fill, filla; xic, xica; verd, verda:</i>
	<i>llop, lloba; cap, cabut; nebot, neboda; groc, groga; gos, gossa; os, ossa; serf, serva; tranquil, tranquil·la;</i>
b) Els acabats en -e, -o i -u àtones solen canviar aquestes vocals per -a.	<i>monjo, monja; mestre, mestra;</i>

c) Els masculins acabats en vocal tònica fan el femení amb la introducció d'una <i>-n-</i> davant la desinència.	<i>cosí, cosina; germà, germana; veí, veïna;</i>
d) Alguns noms femenins tenen terminacions pròpies (<i>-òloga, -essa, -iu</i>).	<i>actor, actriu, psicòleg, psicòloga; alcalde, alcaldessa</i>
e) Hi ha masculins i femenins que tenen arrel diferent.	<i>home, dona; gendre, nora; gall, gallina; oncle, tia;</i>

2.2. El Nombre: singular i plural

Formació del nombre	Exemples
a) Generalment, el plural es forma afegim al singular una <i>-s</i> .	<i>Port, ports; home, homes;</i>
b) Els acabats en <i>-a</i> àtona canvien aquesta <i>-a</i> en <i>-es</i> .	<i>filla, filles; dona, dones;</i>
	<i>amic, amiga; pasqua, pasqües; plaça, places; puça, puges aigua, aigües; pluja, pluges;</i>
c) La majoria de les formes acabades en vocal tònica afegeixen <i>-ns</i> .	<i>cosí, cosins, cosines; germà, germans, germanes;</i>
d) Els acabats en vocal tònica seguida de <i>-s</i> afegeixen <i>-os</i> . També afegeixen <i>-os</i> els acabats en: <i>-ç -x, -ix, -tx, -sc, -st -xt i -ig</i> .	<i>gos, gossos; dolç, dolços; pas, passos; braç, braços; sufix, sufixos; coix, coixos; despatx, despatxos; disc, discos; gust, gustos; text, textos; desig, desitjos;</i>
e) Alguns substantius acabats en <i>-s</i> són invariables.	<i>el dilluns, els dilluns; el llapis, els llapis;</i>

2.3. Els possessius

Indiquen possessió o propietat, pertinença, especificació i relació d'algú o d'alguna cosa respecte del nom que determinen. Tenen variació de gènere i de nombre.

	SINGULAR		PLURAL	
	masculí	femení	masculí	femení
1a pers. sing.	el meu	la meua	els meus	les meues
2a pers. sing.	el teu	la teua	els teus	les teues
3a pers. sing.	el seu	la seua	els seus	les seues
1a pers. pl.	el nostre	la nostra	els nostres	les nostres
2a pers. pl.	el vostre	la vostra	els vostres	les vostres
3a pers. pl.	el seu	la seua	els seus	les seues

Els possessius poden usar-se davant del nom (avantposats) o darrere del nom (postposats) al qual determinen. Quan van davant del nom, han d'anar acompanyats de l'article determinat: *el meu ordinador, la teua companya, els teus llibres*, etc.

2.4. Els números

Recorda i aprén:

1. U	9. Nou	17. Dèssset/Disset	30. Trenta
2. Dos	10. Deu	18. Díhuit /Divuit	40. Quaranta
3. Tres	11. Onze	19. Dènou/Dinou	50. Cinquanta
4. Quatre	12. Dotze	20 Vint	60. Seixanta
5. Cinc	13. Tretze	21. Vint-i-un	70. Setanta
6. Sis	14. Catorze	22. Vint-i-dos	80. Vuitanta
7. Set	15. Quinze	23. Vint-i-tres	90. Noranta
8. Huit/Vuit	16. Setze	24. Vint-i-quatre	100. Cent

La Regla del DUC

La regla del DUC diu que posem guionet entre les decenes (D) i les unitats (U), i entre les unitats i les centenens (C). Per exemple:

vint-i-dos trenta-tres quaranta-cinc dos-cents / dues-centes tres-cents / tres-centes quatre-cents / quatre-centes	cinc-cents / cinc -centes sis-cents / sis-centes set-cents / set-centes huit-cents / huit-centes nou-cents / nou-centes mil
---	--

2.5. Present d'Indicatiu verbs regulars i irregulars

Els verbs **regulars** es conjuguen seguint el següent model:

Present d'indicatiu			
CANTAR	PERDRE	SERVIR	DORMIR
(jo) cant -e	perd -Ø	serv-isc	dorm -Ø
(tu) -es	-s	-eixes	-s
(ell) -a	-Ø	-eix	-Ø
(nos.) -em	-em	-im	-im
(vos.) -eu	-eu	-iu	-iu
(ells) -en	-en	-eixen	-en

Exemple de verbs regulars:

Present d'indicatiu			
Vestir	Llevar	Portar	Dur
Jo vestisc / vist	lleve	porte	duc
Tu vestixes / vistes	llevés	portes	dues
Ell vestix / vist	lleve	porta	du
Nosaltres vestim	llevem	portem	duem
Vosaltres vestiu	lleveu	porteu	dueu
Els vesteixen / visten	lleven	porten	duen

21. Completeu els buits següents amb les formes verbals corresponents:

- Joana _____ (PORTAR) una camisa blava i verda molt cridanera.
- Els meus pares _____ (VESTIR) sempre de manera molt elegant.
- Jo sempre em _____ (VESTIR) molt ràpidament perquè sempre m'alce tard.
- El teu germà _____ (DUR) un pentinat que m'agrada! On s'ha tallat el cabell?
- Júlia, Pere i jo _____ (PORTAR) ara la beguda a la festa.
- Els cuiners sempre _____ (DUR) un barret per motius d'higiene.
- Nosaltres tres sempre _____ (VESTIR) de manera alegre i acolorida.
- La secretària _____ (PORTAR) un abric foradat perquè es va enganxar amb el mànec de la porta.
- Jo sempre _____ (DUR) en la bossa de mà un paquet de mocadors.
- Qui _____ (PORTAR) aquesta colònia tan agradable?
- Vosaltres us _____ (VESTIR) de pallasos tots els anys?

Tot seguit tenim alguns verbs **irregulars** (és a dir, verbs que no segueixen la norma de conjugació regular):

Creure	Voler	Viure	Saber	Traure	Eixir	Llegir
crec	vull	visc	sé	trac	isc	llig/llegisc
creus	vols	vius	saps	traus	ixes	lliges/llegeixes
creu	vol	viu	sap	trau	ix	llig/llegeix
creiem	volem	vivim	sabem	traiem	eixim	llegim
creieu	voleu	viviu	sabeu	traieu	eixiu	llegiu
creuen	volen	viuen	saben	trauen	ixen	llegen/llegeixen

22. Poseu en present d'indicatiu els verbs que hi ha entre parèntesis:

- Maria no _____ (PERMETRE) que li _____ (CRIDAR) ningú.
- Tu no _____ (TÉMER) l'hivern, però jo de seguida _____ (EMMALALTIR).
- El meu fill _____ (CREURE) que el Pare Noel _____ (EXISTIR).
- Vosaltres _____ (LLEGIR) cada nit durant mitja hora.
- Jo _____ (DORMIR) vuit hores al dia.
- Ells _____ (PATIR) per qualsevol cosa.
- Jo _____ (CREURE) en la teua paraula i ells també _____ (CREURE) el que dius.
- Nosaltres no _____ (ESCURAR) mai perquè no ens agrada gens.
- Nosaltres _____ (FUGIR) de casa tots els estiu.
- Pere i Jordi _____ (SEGUIR) les normes al peu de la lletra.
- Quan el meu veí _____ (ALÇAR-SE) matí, _____ (ANAR) a comprar xurros.
- La meua dona _____ (COMENÇAR) a treballar avui.
- Pep i jo _____ (CAMINAR) molt cada dia després _____ (DESCANSAR).
- Els meus amics _____ (AVORRIR-SE) molt si es _____ (QUEDAR) a casa.
- Joan i tu us _____ (APUNTAR) a un bombardeig.
- Empar i tu us _____ (DUTXAR) junts.
- Jo _____ (TRAURE) el gos a passejar cada nit.
- Tu no _____ (SABER) res. per tant calla d'una vegada.
- Jo _____ (VIURE) molt lluny del centre de la ciutat i per això _____ (AGAFAR) el tramvia.
- Jo no _____ (EIXIR) mai de festa amb els teus amics perquè són uns destrellats.

Tots els verbs de la 1a conjugació són regulars, excepte **anar** i **estar**.

	ANAR	ESTAR
jo	vaig	estic
tu	vas	estàs
ell/a	va	està
nos.	anem	estem
vos.	aneu	esteu
ells/es	van	estan

23. Completeu les frases següents amb les formes verbals adients, seguint el model que us oferim. Fixeu-vos ens els canvis ortogràfics.

Exemple: Per què busqueu (vosaltres, BUSCAR) el llibre? El tinc ací.

- 1 Em sembla que els albercocs ja _____ (COMENÇAR) a estar bons.
- 2 Carla i jo _____ (PASSEJAR) totes les vesprades.
- 3 Nosaltres sempre _____ (MENJAR) la fruita abans de dinar.
- 4 Tots els rèptils _____ (ARROSSEGAR-SE) per terra.
- 5 Els meus professors _____ (PARLAR) molt fluixet. M'agrada més com _____ (PARLAR) el teu.
- 6 Si _____ (tu, BUSCAR) problemes, els trobaràs.
- 7 No em crides, per favor. Jo no t' _____ (ALÇAR) mai la veu.
- 8 Tants xiquets parlant alhora em _____ (MAREJAR).
- 9 No sé si ma mare _____ (TORNAR) hui o demà.
- 10 Si es _____ (POSAR) malalta, cobrarà una indemnització.
- 11 Us _____ (EQUIVOCAR) amb ell. En realitat és molt intel·ligent.
- 12 Joan, s' _____ (EXPLICAR) com un llibre obert.

3. Comprensió Oral

24. Escolteu la cançó de Joan Manuel Serrat interpretada per Sau i completeu les paraules que hi falten. A continuació feu un debat amb la resta del grup per a discutir quins són els factors que amenacen la natura en la societat actual

PARE

Pare, digueu-me què li hem fet _____
que ja no canta.

Rellisca com un barb
mort sota un pam d'escuma blanca.

Pare, que el riu ja no és el riu!

Pare, abans que torne _____.
amague tot el que és _____.

Pare, digueu-me què li han fer al bosc,
que no hi ha _____.

A _____ no tindrem foc
ni a l' _____ lloc per a aturar-se.

Pare, que el bosc ja no és el bosc!

Pare, abans que es faça fosc
ompliu de vida el _____.

Sense llenya i sense _____, pare.
ens caldrà cremar la barca,
llaurar el blat entre les runes, pare

i _____ amb tres panys la casa.
i deia vostè.

Pare, si no hi ha _____
no es fan pinyons, ni cucs, ni _____.

Pare, on no hi ha _____
no es fan _____, cera, ni mel.

Pare, que el camp ja no és el camp!

Pare, demà del _____ plourà sang.
el _____ ho canta plorant.

Pare, ja _____ aquí
monstres de carn amb _____ de ferro.

Pare, no, no tingueu por,
digueu que no, que jo us espero.

Pare, que estan matant la Terra!

Pare, deixeu de _____,
que això es pot salvar,
que ens han declarat la _____!

Joan Manuel Serrat

4. Comprensió Escrita

25. Llig el text i digues quina afirmació es la correcta. Només hi ha una opció correcta per a cada pregunta.

RECEPTES TRADICIONALS

L'oferta de menjars de la província de València ha augmentat aquesta primavera per dues raons: perquè cuiners i empresaris aposten pels productes frescos i per la realització d'actes de promoció gastronòmica.

Els plats es caracteritzen pel seu sabor mediterrani, per la riquesa dels seus productes, perquè són fàcils de preparar i perquè tenen un preu final molt ajustat.

Entre els plats més destacats de la nostra cuina trobem els arrossos de carn: la paella valenciana, l'arròs al forn, l'arròs amb crosta...; o els arrossos de peix i marisc: l'arròs a banda, l'arròs negre, etc.

A més de l'arròs, hi ha moltes altres opcions, com la fideuà, plat típic de l'Albufera. A l'interior de la província, la cuina és robusta i poderosa i es basa en plats forts i saborosos, rics en proteïnes i calories.

I per acabar el dinar, una bona opció són unes taronges de Simat, uns dàtils d'Elx o un formatge fresc de Catí, sempre acompanyat d'un got de mistela de Casinos o un got de moscatell de Godella.

PREGUNTES DE COMPRENSIÓ:

Quines són les raons per les quals ha augmentat l'oferta de menjars a València aquesta primavera?

- a) Per la influència del turisme estranger.
- b) Per la utilització de productes congelats.
- c) Per l'aposta per productes frescos i la promoció gastronòmica.
- d) Per l'augment del consum de menjar ràpid.

Quines són les característiques principals dels plats valencians?

- a) Són molt cars i difícils de preparar.
- b) Tenen sabor mediterrani i són econòmics.
- c) Inclouen exclusivament productes carnívors.
- d) Són típics de regions fredes.

Quin d'aquests plats és un arròs de carn mencionat al text?

- a) L'arròs negre.
- b) L'arròs al forn.
- c) L'arròs a banda.
- d) La fideuà.

Quins arrossos formen part dels plats de peix i marisc?

- a) L'arròs amb crosta i la paella valenciana.

- b) L'arròs a banda i l'arròs negre. (Correcta)
- c) L'arròs al forn i l'arròs de muntanya.
- d) L'arròs amb llet i l'arròs caldós.

Quin és el plat típic de l'Albufera que no és d'arròs?

- a) La fideuà.
- b) La paella valenciana.
- c) L'arròs al forn.
- d) L'arròs amb crosta.

Com es descriu la cuina de l'interior de la província de València?

- a) Lleugera i baixa en calories.
- b) Senzilla i econòmica.
- c) Robusta i poderosa, rica en proteïnes i calories.
- d) Exclusivament vegetariana.

Quines postres són mencionades com a part de la gastronomia valenciana?

- a) Pastís de crema i gelat.
- b) Taronges de Simat i dàtils d'Elx.
- c) Torró d'Alacant i moniatos.
- d) Coca de llanda i melmelades casolanes.

Quina beguda es proposa per acompanyar el formatge fresc de Catí?

- a) Vi negre de Requena.
- b) Mistela de Casinos o moscatell de Godella.
- c) Cervesa de València.
- d) Orxata de xufa d'Alboraia.

D'on són les taronges que es recomanen per a postres?

- a) De Castelló.
- b) De Simat.
- c) De Torrent.
- d) De Sagunt.

Quin és l'objectiu dels actes de promoció gastronòmica?

- a) Promoure les cuines internacionals.
- b) Potenciar el consum de productes frescos locals.
- c) Reduir el preu dels plats tradicionals.
- d) Substituir la cuina mediterrània per altres estils.

(Exercici 4 de l'examen d'A2 de juny de 2018: <https://jqcv.gva.es/va/nivell-a2>)

5. Expressió escrita

26. Tria una d'aquestes opcions i fes una redacció de 60-80 paraules:

- Tens una cita amb el teu cosí aquesta vesprada, però no et trobes bé i no podràs veure'l. Escriu-li un correu electrònic per a disculpar-te, explicar-li què et passa i proposar-li quedar un altre dia.
- La família: Quins avantatges té pertànyer a una família nombrosa? I quins desavantatges? Tens una relació propera amb els teus oncles i cosins? Et reuneixes molt sovint amb la família? Eres una persona familiar? En quins moments de la teua vida necessites més la família? Quines coses t'agrada fer amb la família? Prefereixes passar temps amb els teus amics o la teua família? Coneixes el teu arbre genealògic? T'agradaria conèixer-lo?

[illegible]

6. Expressió Oral

(Exercici 7 i 8 de l'examen d'A2 de maig de 2017: <https://jqcv.gva.es/va/nivell-a2>)

L'aspirant ha de llegir les preguntes sobre el tema i preparar les respostes. Les respostes no han de ser monosil·làbiques. L'avaluador o avaluadora pot fer totes les preguntes o només algunes.

27. Monòleg: Prepara les respostes sobre els temes següents:

Tria una d'aquestes opcions i parla durant 3-4 minuts:

A. Animals

- Quin animal has triat i per què?
- On el vas conèixer per primera vegada (zoo, pel·li, llibre, casa...)?
- Com és físicament? (grandària, color, cua, potes, ales, bec, escates...)
- És mascle o femella? Hi ha diferència (lleó/lleona, gat/gata)?
- Què menja? On viu (selva, granja, mar, ciutat...)?
- Quan està actiu (de dia/de nit)? Com es mou (nada/vola/corre)?
- Fa algun so típic? És perillós o tranquil?
- Per què t'agrada més que altres animals?
- Quina cosa nova has après d'aquest animal?
- Què menja cada dia? A quina hora?
- On dorm i on juga? Quins objectes té (corretja, joguets, aquari...)?
- Què t'agrada i què no t'agrada de cuidar-la?

B. La faena

- Quina és la teua ocupació actual? Quines has tingut anteriorment?
- Per què has triat aquesta ocupació o aquesta línia d'estudis?
- En la infància, quina professió pensaves que tindries?
- T'agradaria canviar de faena? Per què?
- On penses que treballaràs d'ací a deu anys?

B. L'Alcohol

- Consumeixes alcohol habitualment?
- Has patit mai de ressaca?
- Quines són les teues begudes alcohòliques preferides?
- A quina edat vas començar a beure?
- Per què beus?
- Coneixes moltes persones abstèmies?
- Quina creus que hauria de ser l'edat per poder consumir alcohol?
- Considereu que l'alcohol és una droga?

28. Trieu un d'aquests diàlegs i parleu entre 3-4 minuts:

Al refugi d'animals (adopció)

Rols: A: Voluntari/ària del refugi. B: Persona que vol adoptar

Objectiu: Triar un animal adequat segons la situació de B.

Passos:

A presenta 3 animals (p. ex.: un gos tranquil, una gata juganera, dos conills menuts). B explica la seua vida (pis menut, xiquets, moltes hores fora, etc.). A i B fan preguntes i comparen opcions. Decideixen quin animal adopta B i per què.

Banc de llenguatge:

M'agrada / M'agraden...; Preferisc...; Té/tenen... (potes, cua, plomes). És/No és perillós/sa, és tranquil/la, és gran/menut/menuda. Un gos / una gata / dos conills / tres tortugues. Vocabulari clau: gos, gat/a, conill, tortuga, sargantana, serp, ocells (àguila, gavina), peixos (sardina), granja (gallina, porc, vaca).

2) A la clínica veterinària

Rols: A: Veterinari/ària. B: Propietari/ària d'un animal

Objectiu: Descriure símptomes i rebre recomanacions. Temps: 1' preparar + 6' consulta + 1' conclusions

Passos: B descriu el problema (La meua tortuga té la cua roja i no menja). A fa preguntes (alimentació, hàbit, quan, on). A dona instruccions senzilles (canviar menjar, aigua neta, descans). B repeteix el pla i demana el preu/horari.

Banc de llenguatge: Té mal a...; No menja / no beu; Està cansada/activa.

Quantes hores? Quan va començar? Pose aigua neta / compra menjar / torna demà. La meua gata / el meu gos / els meus pollets

Vocabulari clau: cap, ulls, bec, potes, ales, cua, escates; tortuga, sargantana, gat, gos, gallina, pollet.

3) Visita al zoo / parc safari

Rols: A: Guia del parc. B: Visitant

Objectiu: Planificar una ruta i parlar de diferències entre animals. Temps: 1' planificació + 6' diàleg + 1' ruta final

Passos: B diu què vol vore (ex.: lleons i elefants). A proposa ordre i dona indicacions (davant, darrere, a la dreta...). Comparen animals (El tigre és més gran que el guepard). Acorden 5 animals i l'horari.

Banc de llenguatge: Hi ha...? On està...? Davant/Darrere/A l costat/Dalt/Baix. Té plomes / té escates / és mamífer / és rèptil. Més... que / tan... com

Vocabulari clau: lleó, tigre, zebra, elefant, hipopòtam, goril·la, ós, camell; parts del cos.